

Reformationsbibeln

Ordspråksboken

Svenska Reformationsbibelsällskapetets
översättning av den engelska auktoriserade

King James Version

Utgiven 1611, reviderad 1769

Samt i vissa delar en revidering av
Bibelkommissionens utgåva 1878 och
Karl XII:s Kyrkobibel från 1703

*Provtgåva utgiven såsom särtryck
16 september 2021*

Ordspråksboken

1 Kapitlet

Vishetens källa, Dårarnas straff.

Detta är Salomos ordspråk, Davids son, Israels kung.

2. För att lära vishet och vägledning *av dem*, så att man förstår vishetens ord.

3. För att få vägledning att handla vist, rättfärdigt, rättvist och rätt.

4. För att ge klokhet till de okunniga och kunskap och omdöme till de unga.

5. Den *som är vis* lyssnar till dem och ökar sin kunskap och den som är förståndig tar emot kloka råd,

6. så att han förstår ordspråk och deras uttydning, de visas ord och deras gåtor.

7. Att frukta HERREN *är* kunskapens begynnelse, *men* dårar föraktar vishet och förmaning.

Job 28:28.

Ps. 111:10. Ords. 9:10.

8. Min son, lyssna på din fars förmaning och förkasta inte din mors undervisning.

Ords. 6:20, 19:20.

9. För de *är* en nådens krans för ditt huvud och ett halsband för din hals.

Ords. 4:9, 25:12.

10. Min son, ge inte efter om syndare försöker locka dig.

Ords. 16:29.

11. Om de säger: Kom, låt oss ligga på lur för att utan anledning döda den oskyldige i bakhåll.

12. Likt dödsriket ska vi sluka dem levande och hela, likt de som läggs ner i graven.

13. Vi kommer att finna alla slags dyrbarheter, vi ska fylla våra hus med byte.

14. Var med och dela med oss, vi ska alla ha gemensam kassa.

15. Min son, gå inte in på deras väg, håll din fot borta från deras stig,

16. för deras fötter skyndar till det som är ont och är snara till att utgjuta blod.

17. Att breda ut ett nät när fåglarna ser det, är ju meningslöst*.

**Alt. övers. om fåglarna ser när man breder ut nätet, så undviker de att flyga in i det.*

18. Men dessa ligger på lur efter sitt eget blod, det är deras *egna* liv de i hemlighet lurar på.

19. Så går det för alla dem som är giriga efter orätt vinst, *den* tar livet av sina ägare.

20. Visheten ropar högt på gatan *och* låter sin röst höras på torget.

21. Mitt i gatularmet ropar hon, vid stadens portar tar hon till orda:

22. Hur länge ska ni oförståndiga älska oförstånd, ni hånare njuta av att håna och ni dårar hata kunskap?

23. Vänd om till min tillrättavisning, se, jag vill utgjuta min Ande över er och göra mitt ord känt för er.

24. Men ni vägrade *att lyssna när jag kallade på er*, ingen brydde sig *när jag* räckte ut min hand.

Jes. 65:2.

Jes. 66:4. Jer. 7:13.

25. Alla mina råd har ni struntat i och mina tillrättavisningar ville ni inte veta av.

26. *Därför* ska också jag skratta åt er olycka, *och* jag ska håna när förskräckelsen drabbar er.

Ps. 2:4, 37:13, 59:9.

27. När det fasansfulla drabbar er som en plötslig ödeläggelse och er olycka* kommer som en storm, när nöd och ångest drabbar er.

**KJV: förödelse.*

28. Då ska de ropa på mig, men jag ska inte svara. De ska ivrigt söka mig, men ska inte finna mig.

Job 27:9.

Jer. 11:11, 14:12. Hes. 8:18. Mik. 3:4. Sak. 7:13.

29. Eftersom de hatade kunskap och valde att inte frukta HERREN.

30. De ville inte veta av mitt råd och föraktade alla mina tillrättavisningar.

31. Därför ska de få äta sina gärningars frukt och bli mättade av sina egna planer.

32. För de oförståndigas avfällighet ska kosta dem livet och dårarnas sorglöshet ska förgöra dem.

33. Men den som lyssnar till mig ska bo i trygghet och behöver inte vara rädd för något ont.

2 Kapitlet

Visheten bevarar från fördärv.

Min son, om du tar emot mina ord *och* bevarar mina bud inom dig,

2. så att ditt öra lyssnar till visheten och öppnar ditt hjärta för insikten,

3. ja, om du ropar efter klokheten *och* höjer din röst *för att kalla* på insikten,

4. om du söker efter henne som *efter* silver och letar efter henne som *efter* gömda skatter,

5. då ska du förstå vad det är att frukta HERREN och finna kunskapen om Gud.

6. För HERREN ger vishet *och* från hans mun *kommer* kunskap och insikt.

7. Han har visa råd i beredskap åt de rättfärdiga *och är en* sköld för dem

som lever hederligt.

8. Han vakar över rättvisans vägar och beskyddar sina heligas väg. *1 Sam. 2:9.*

9. Då ska du förstå *vad som är* rättfärdighet, rättvisa och rätt, ja, varje god väg.

10. När visheten kommer in i ditt hjärta och kunskap blir ljuvligt för din själ,

11. *då* ska omdömet bevara dig *och* insikten beskydda dig.

12. *Visheten ska* rädda dig från de ondas väg, från dem som förvränger sanningen,

13. som övergett den rätta vägen för att vandra på mörkrets stigar,

14. som gläds över att göra det onda *och* finner nöje i onskans förvrängningar,

15. vars vägar *är* krokiga och som går på villovägar.

16. *Visheten* räddar dig från den främmande kvinnan, från din nästas hustru* som förför med sina ord, **KJV: främlingen.*

17. och som har övergett sin ungdoms vän och glömt sin Guds förbund.

Hes. 16:8f. Mal. 2:14.

18. För hennes hus sjunker ner i döden och hennes stigar leder till de döda.

19. Ingen som går in till henne återvänder eller finner livets stigar.

20. Därför ska du vandra på de godas väg och hålla dig på de rättfärdigas stigar.

21. För de rättfärdiga ska bo i landet och de ostraffliga ska förbli där.

Ps. 37:3.

22. Men de ogudaktiga ska utrotas ur landet och överträdarna ska ryckas bort därifrån*.

Job 18:17. Ords. 10:7, 30.

**Ordagrant: ryckas upp med rötterna därifrån.*

3 Kapitlet

Vishet och gudsfruktan hör ihop

Min son, glöm inte min lag och låt ditt hjärta bevara mina bud!

2. För de ska ge dig många levnadsdagar och ett långt liv och frid.

3. Låt varken barmhärtighet eller sanning överge dig. Bind dem om din hals och skriv dem på ditt hjärtas tavla.

Ords. 6:21, 7:3.

4. Då ska du finna nåd och få gott förstånd i Guds och människors ögon.

5. Förtrösta på HERREN av hela ditt hjärta, och förlita dig inte på ditt förstånd.

1 Krön. 28:9. Ords. 22:19.

6. Var du än går, anförtra dig åt honom, så ska han leda dig på dina stigar.

7. Var inte vis i dina egna ögon, utan frukta HERREN och håll dig borta från det onda.

Ords. 28:26. Jes. 5:21. Rom. 12:16.

8. Det ska ge hälsa åt din kropp och kraft åt dina ben.

9. Ära HERREN med dina ägodelar och med det första från alla dina skördar.

2 Mos. 23:19. 5 Mos. 26:2.

10. Då ska dina lador fyllas av stora skördar och dina vinpressar flöda över av nytt vin.

11. Min son, förakta inte HERRENS fostran och bli inte bedrövad av hans tillrättavisning.

Job 5:17.

Hebr. 12:5. Upp. 3:19.

12. För den som HERREN älskar tillrättavisar han, som en far med den son han har kär.

Ords. 13:24.

13. Lycklig är den människa som finner visheten och den människa som får förstånd.

14. För dess värde är bättre än silvrets och dess vinst bättre än fint guld.

Job. 28:15. Ords. 8:10-11, 16:16.

15. Hon är dyrbarare än rubiner och av allt det som du kan önska dig, kan inget jämföras med henne.

Matt. 13:45-46.

16. I hennes högra hand *har* hon ett långt liv och i hennes vänstra hand *har* hon rikedom och ära.

17. Hennes vägar *är* behaglighetens vägar och alla hennes stigar *är* fridfulla.

18. Hon är ett livets träd för alla som får tag i henne, lyckliga är de som håller fast vid henne.

Ords. 11:30.

19. För med vishet har HERREN grundlagt jorden och med förstånd har han berett himlarna.

Jer. 10:12, 51:15.

20. Genom hans kunskap bröt djupets vattenmassor fram och molnen fällde sin dagg.

21. Min son, låt inte det vika från dina ögon *utan* bevara sann visdom och omdöme.

22. De ska vara liv åt din själ och bli ett smycke för din hals.

23. Då ska du vandra säkert på din väg och din fot ska inte slinta.

24. Du kommer att lägga dig ner utan att vara rädd, ja du kommer att lägga dig ner och sova lugnt.

Ps. 4:9, 91:5.

25. Du behöver varken frukta plötslig fara eller för de ogudaktigas ödeläggelse* när den kommer.

Ps. 112:7-8.

**Alt. övers. eller för stormen.*

26. För HERREN ska vara din trygghet och ska bevara din fot från att fångas.

27. Neka inte att göra gott mot dem som behöver det, om det står i din makt att göra *det*.

28. Om du har det hos dig, säg inte till din nästa: kom tillbaka i morgon, då ska du få.

5 Mos. 24:14.

29. Tänk inte ut att göra ont mot din

nästa som bor tryggt i din närhet.

30. Gräla inte med någon utan skäl, om han inte har gjort dig något ont.

31. Avundas inte någon som brukar våld och välj inte någon av hans vägar.

Ps. 1:1. Ords. 1:15. Ords. 4:14-15.

32. För HERREN avskyr de vrånga, men är förtrolig med de rättfärdiga.

Ps. 25:14.

33. HERRENS förbannelse vilar *över* den gudlöses hus, men han välsignar de rättfärdigas hem.

34. Sannerligen hånar han dem som hånar, men de ödmjuka ger han nåd.

Ps. 37:13, 59:9. Ords. 1:26. 1 Petr. 5:5. Jak. 4:10.

35. De visa ska få ära till arvedel, men dårarna ska få uppbära skam.*

*Dvs. de visa ska bli upphöjda i ära, medan dårarna ska få skam till sin prydnad. Deras dårskap och eventuella världsliga framgångar kommer bara att föröka deras skam.

4 Kapitlet

Vishetens storhet

Lyssna, mina barn på er fars förmaningar och ta vara på att lära er förstånd.

Ords. 1:8, 13:1.

2. För jag ger er god lärdom, *så* överge inte min undervisning.

3. För *när* jag *själv* var ett barn hos min far, *och* var liten och min mors ende son,

4. så lärde också han mig och sa: Låt ditt hjärta hålla fast vid mina ord. Håll mina bud, *så får du* leva.

5. Skaffa dig vishet, skaffa dig förstånd, glöm inte *det och* avvik inte heller från vad jag sagt.

6. Överge henne inte, så ska hon bevara dig, älska henne och hon ska beskydda dig.

7. Visheten är det viktigaste, *därför må du* skaffa dig vishet, och av allt du skaffar, skaffa dig förstånd.

8. Värdera henne högt, så ska hon upphöja dig, *och* hon ska göra dig ärad när du omfamnar henne.

9. Hon ska sätta nådens krans på ditt huvud, härlighetens krona ska hon överlämna till dig.

10. Lyssna O min son, och ta emot mina ord, så ska dina levnadsår bli många.

11. Jag har lärt dig vishetens väg, jag har lett dig på rätta stigar.

12. När du går ska inget hindra dina steg, och när du springer ska du inte snava.

13. Håll fast vid *denna* vägledning, släpp *hennes* inte, ta vara på henne för hon *är* ditt liv.

14. Gå inte in på de ogudaktigas stig och träd inte in på de ondas väg!

Ps. 1:1. Ords. 1:15. 3:31.

15. Undvik den och gå inte in på den, vik av från den och gå din väg.

16. För de kan inte sova om de inte har gjort ont och de mister sin sömn om de inte fått *någon* på fall.

17. För de äter ogudaktighetens bröd och dricker våldets vin.

18. Men de rättfärdigas stig *är* som gryningens ljus, som skiner mer och mer tills fullt dagsljus råder.

19. *Men* de ogudaktigas väg *är* likt mörker, de vet inte vad som får dem att snubbla.

20. Min son, lyssna på vad jag säger och vänd ditt öra till mina ord.

21. Låt dem inte vika från dina ögon och bevara dem i djupet av ditt hjärta,

22. för de *är* liv för dem som finner dem och läkedom för hela kroppen.

23. Framför allt som ska bevaras, må du bevara ditt hjärta*, för därifrån utgår livet.

*K.IV: Bevara ditt hjärta med all flit.

24. Gör dig fri från munnens falskhet*, och låt svekfulla** läppar vara långt ifrån dig.

*KJV: vrånghet. **KJV: vresiga.

25. Låt dina ögon se rätt fram och rikta din blick rakt framför dig.

26. Ge akt på stigen för din fot, låt alla dina vägar vara rätta.*

Ps. 119:5. Hebr. 12:13.

*KXII: Låt din fot gå lika, så går du visst.

27. Vik varken av till höger eller till vänster, håll din fot borta från det onda.

Jes. 30:21.

5 Kapitlet

Varning för otrohet

Min son, ta vara på min vishet och lyssna till min undervisning,

2. så att du tar vara på goda råd och dina läppar bevarar kunskapen*.

*KXII: din mun veta beskedlighet.

3. För en trolös kvinnas läppar dryper av honung* och hennes mun är halare än olja.

Ps. 55:22. Ords. 6:24.

*KJV: droppar som en honungskaka.

4. Men till slut blir hon bitter som malört, vass som ett tveeggat svärd.

5. Hennes fötter går ner mot döden, hennes steg leder till dödsriket.

6. För att förhindra att du väljer livets väg, leder hon dig på vägar som för vilse*, så att du inte vet var du är.

*KJV: ostabila.

7. Lyssna nu därför på mig, min son, och vik inte bort från orden jag säger.

8. Håll dig långt borta från henne och kom inte nära dörren till hennes hus.

9. Annars får du ge din ära åt andra och dina år åt den grymme,

10. åt främlingar som mättar sig av din rikedom, och ditt arbete tillfaller en annans hus.

11. Till slut kommer du att sucka när ditt kött och din kropp tynar bort,

12. och säga: Hur kunde jag hata förmaning och mitt hjärta förakta tillrättavising?

13. Varför lyssnade jag inte till mina lärares röst? Varför vände jag inte mitt öra till dem som undervisade mig?

14. Det var nära att jag drabbades av allt ont mitt i den samlade församlingen!

3 Mos. 20:10. 5 Mos. 22:22.

15. Drick vatten ur din egen brunn och rinnande vatten ur din egen källa.

16. Låt dina källor flöda ut och vattenbäckarna utmed gatorna.

17. Men låt dem endast tillhöra dig, och inga främlingar jämte dig.

18. Må din brunn vara välsignad och gläd dig över din ungdoms hustru.

19. Hon är ljuvlig som en hind och vacker som en gasell, låt hennes bröst alltid tillfredsställa dig och hennes kärlek ständigt berusa dig.

20. Min son, varför vill du berusa dig med en främmande kvinna och sluta en annans hustru* i din famn?

*KJV: en främling.

21. För människans vägar är inför HERRENS ögon, och han ger akt på alla hennes steg.

Job 34:21. Ords. 15:3. Jer. 16:17. 32:19.

22. Den ogudaktige ska fångas av sina egna missgärningar och fastna i sina synders snaror.

23. Han ska dö utan kunskap* och i sin stora dårskap ska han gå vilse.

*Alt. övers. Han ska dö av brist på förmaning.

6 Kapitlet

Varning för olika slags dårskap

Min son, om du har gått i borgen för din vän, och gett ditt handslag åt en främling,

Ords. 11:15, 17:18, 20:16, 22:26.

2. då har du blivit snärjd av dina

egna ord *och* fångad av vad din mun har sagt.

3. Då gör du detta min son för att rädda dig när du hamnat i händerna på din vän: Gå *och* ödmjuka dig och ge din vän ingen ro*. *KJV: se till din vän.

4. Unna inte dina ögon någon sömn eller dina ögonlock en blund.

5. Rädda dig som en gasell undan *jägarens* grepp och som en fågel ur fågelfångarens hand.

6. Gå till myran, du late, se hur hon gör och bli vis.

7. Den har ingen ledare, tillsyningsman eller härskare,

8. *men trots det* skaffar den sig föda om sommaren och samlar sin mat under skördetiden.

9. Hur länge ska du ligga, du late? När ska du stå upp ur din sömn?

10. Sov lite till, ligg med armarna i kors lite till, Ords. 24:33-34.

11. så ska fattigdomen komma över dig som en rövare* och armodet som en beväpnad man. Ords. 20:13.

*KJV och KXII: vandrare.

12. En fördärvad människa, en ond man, *är den* som går med falskhet* i sin mun. *KJV: en motsträvig mun.

13. Han blinkar med ögonen, ger tecken med foten, visar med fingrarna.

14. Ont uppsåt* *är* i hans hjärta, han smider ständigt onda planer och sprider osämja. *KJV: Motsträvighet.

15. Därför ska hans olycka plötsligt träffa honom, han ska krossas oväntat utan att få hjälp.

16. Det finns sex *ting* som HERREN hatar, sju som han avskyr:

17. Högfärdiga ögon, en lögnaktig tunga, händer som utgjuter oskyldigt blod,

18. ett hjärta som smider onda planer, fötter som skyndar till att göra ont,

19. ett falskt vittne som ljuger och den som orsakar osämja mellan bröder.

20. Min son, ta vara på din fars bud och överge inte din mors lag.

Ords. 1:8.

21. Bind dem för alltid på ditt hjärta *och* häng dem kring din hals.

Ords. 3:3.

22. De ska leda dig när du går, vaka över dig när du sover, och *när* du vaknar ska de tala till dig.

5 Mos. 6:7. Ps. 1:2.

23. För budet *är* en lycka och lagen ett ljus och fostrans förmaningar* *är* livets väg. Ps. 19:9. 119:105. 2 Petr. 1:19.

*KXII: *tuktans straff.

24. Den skyddar dig från den onda kvinnan, från den främmande kvinnans smickrande tunga.

Ords. 2:16, 5:3.

25. Känn inte begär efter hennes skönhet i ditt hjärta, låt dig inte heller fångas av hennes ögonkast.

26. För en prostituerad *utarmar dig* till sista brödbiten och äktenskapsbryterskan är på jakt efter *ditt* dyrbara liv.

27. Kan en man hålla eld i sin famn utan att hans kläder blir brända?

28. Kan någon gå på glödande kol utan att bränna fötterna?

29. Så går det med den som går in till sin nästas hustru. Den som rör henne kommer inte att bli ostraffad.

30. *Man* föraktar inte en tjuv, om han stjal för att stilla sin hunger.

31. Men *om* han blir gripen, måste han betala tillbaka sjufalt och får lämna ifrån sig allt han äger i sitt hus.

32. *Men* den som begår äktenskapsbrott med en kvinna, saknar vett. Den *som* gör det förstör sitt eget liv.

33. Plåga och skam ska komma över honom och hans skam kommer inte att utplånas.

34. För mannen är ursinnig av svart-sjuka*, och kommer därför vara skoningslös på hämndens dag. *KXII: nit.

35. Någon lösensumma kommer han inte att godta, inte heller kommer han att nöja sig om du ger stora gåvor.

7 Kapitlet

Varning för äktenskapsbrott

Min son, håll fast vid mina ord och göm mina bud inom dig.

2. Håll mina bud, så får du leva, och bevara min lag som din ögonsten.

Ps. 17:8.

3. Bind dem om dina fingrar, skriv dem på ditt hjärtas tavla.

2 Mos. 13:16.

5 Mos. 6:8, 11:18. Ords. 3:3.

4. Säg till visheten: Du är min syster och kalla klokheten *din* förtrogne*.

*KJV: kvinnliga anförvant.

5. Så att de beskyddar dig från din nästas hustru, för den främmande kvinnan som smickrar med sina ord.

Ords. 2:16, 5:3.

6. För när jag tittade ut genom gallret i fönstret på mitt hus,

7. och såg på de oerfarna, lade jag bland de unga märke till en yngling utan vett.

8. Han gick på gatan utmed ett hörn och trädde in på vägen till hennes hus,

Ords. 5:8.

9. i skymningen, vid dagens slut då nattens mörker bröt in.

10. Se, då mötte där en kvinna honom klädd som en prostituerad med sluga avsikter.

11. Obehärskad och trotsig var hon, hennes fötter hade ingen ro att stanna

i hennes hus.

12. Än på gator, än på torg, vid varje gathörn stod hon på lur.

13. Hon grep tag i honom och kysste honom och med fräck uppsyn sa hon till honom:

14. Jag har tackoffret* hos mig, idag har jag infriat mina löften.

*KJV: fredsoffret.

15. Därför kom jag ut för att möta dig. Jag har ivrigt sökt efter att få vara med dig och nu har jag funnit dig.

16. Jag har bäddat min säng med sköna täcken av fint linne från Egypten.

17. Jag har parfymerat min bädd med myrra, aloe och kanel.

18. Kom, låt oss njuta av kärlek ända till morgonen, låt oss njuta tillsammans av kärlekens vällust.

19. För min man är inte hemma, han har rest långt bort.

20. Han har tagit med sig en påse pengar, han kommer hem först vid fullmånen.*

*KJV: den fastställda dagen.

KXII: högtidsdagen.

21. Hon förleder honom med allt sitt prat och förför honom med sina smickrande läppar.

22. Strax går han in med henne, lik en ox som går till sin slakt eller likt dären som förs bort till stocken* för bestraffning,

*Stocken var ett straffredskap.

23. till dess pilen genomborrar hans lever. Lik en fågel som skyndar in i snaran, förstår han inte att det galler hans liv.

Ords. 5:4.

24. Så lyssna nu på mig, ni barn, ge akt på vad jag säger.

25. Låt inte ditt hjärta vika in på hennes vägar och förvill dig inte in på hennes stigar.

26. För många som ligger slagna

är fällda av henne, ja otaliga är de mäktiga *män* som hon har dödat.

27. Hennes hus *är* vägen till dödsriket, som leder ner till dödens kamrar.

Ords. 2:18, 5:5, 9:18.

8 Kapitlet

Visheten talar om sig själv

Ropar inte visheten och låter inte klokheten höra sin röst?

2. Hon står uppe på höjderna, vid vägen där stigarna möts.

3. Vid stadspportarna, där man går in, ropar hon:

4. Till er, ni män, ropar jag, jag höjer min röst till människornas barn.

Ps. 49:2-3.

5. Ni okunniga, lär er klokhet och ni dårar, *se till att* få ett förståndigt hjärta.

6. Lyssna, för om ädla ting ska jag tala, mina läppar *ska* öppna *sig för att säga* vad rätt är.

7. För min mun talar sanning, och ondska *är* avskyvärt för mina läppar.

8. Alla mina ord är rättfärdiga, i dem finns inget falskt eller förvridet.

9. De *är* alla tydliga för den förståndige och riktiga för dem som funnit kunskap.

10. Ta emot min tillrättavisning hellre än silver och kunskap hellre än rent guld.

Job 28:15. Ords. 3:14, 15, 16:16.

11. För visdom *är* bättre än rubiner och av allt som kan vara önskvärt, finns det inget som kan jämföras med det.

12. Jag, visheten*, bor med klokheten och *hos mig* finns kunskap *och* gott omdöme.

*I Nya Testamentet kallas Kristus för Guds vishet. Se 1 Kor. 1:24.

13. Att frukta HERREN *är* att hata det onda, stolthet, arrogans, ett ont levnadssätt och en trotsig mun, *det* hatar jag.

14. Hos mig *finns* råd och sann visdom. Jag *är* förstånd, *och* jag har styrka.

15. Genom mig regerar kungar och furstar skipar rättvisa.

Dan. 2:21.

16. Genom mig härskar furstarna och stormän *och* alla domare på jorden.

17. Jag älskar dem som älskar mig och de som söker mig med iver, de ska finna mig.

18. Hos mig *finns* rikedom och ära, varaktigt välstånd och rättfärdighet.

Ords. 3:16.

19. Min frukt *är* bättre än guld, ja än finaste guld och min avkastning *är bättre* än utvalt silver.

20. Jag vandrar på rättfärdighetens väg, mitt på rättvisans stigar,

21. för att ge rikedom i arv åt dem som älskar mig och fylla deras skattkamrar.

22. HERREN hade mig vid begynnelsen av sin väg, före sina verk i urminnes tid.

23. Av evighet är jag insatt, från begynnelsen innan jorden blev till.

24. Innan havsdjupen *fanns* var jag född, och *innan* källorna fylldes med vatten.

25. Innan bergens grund var lagd och innan höjderna *fanns* var jag född.

Job. 15:7.

26. Innan han hade gjort land eller fält eller jorden på marken.

27. Då han beredde himlarna och han spände valvet över djupen *var* jag där.

28. Då han fäste molnen där uppe, när djupets källor bröt fram med kraft.

29. Då han satte havets gräns, för

att vattnet inte skulle överstiga hans befällning, när han lade jordens grund.
30. Då var jag verksam* vid hans sida. Jag var *hans* glädje dag efter dag och jublade ständigt inför honom.

**KJV: då var jag hos honom, som en som var uppföstrad hos honom.*

31. Jag jublade över hela hans värld och min glädje *var* hos människors barn.

32. Lyssna därför nu på mig, ni barn. Välsignad *är de som* håller fast vid mina vägar.

33. Lyssna till lärdomen och bli vis och förkasta den inte.

34. Välsignad *är* den människa som lyssnar på mig, som dag efter dag vakar vid mina portar och vaktar vid mina dörrposter.

35. För den som finner mig finner livet och får nåd från HERREN. 1 Joh. 5:11-12.

36. Men den som syndar emot mig, skadar sin egen själ. Alla de som hatar mig älskar döden.*

**Den nytestamentliga utsagan om Kristi föruttlvaro, Joh. 1:1, Kol. 1:15, och delaktighet i skapelsen tycks ha samband med detta personifierade omnämmande av Guds visdom. Från alla första början har den kristna traditionen sett Kristus som visheten i detta avsnitt.*

9 Kapitlet

Vishetens inbjudan

Visheten har byggt sitt hus, hon har huggit ut sina sju pelare.

2. Hon har slaktat sin boskap, hon har blandat sitt vin, *och* hon har också dukat sitt bord.

3. Hon har sänt ut sina tjänarinnor *och* hon ropar ut på de översta höjderna i staden:

4. Den som *är* okunnig, han må komma hit! *Till* de oförståndiga säger hon:

5. Kom, ät av mitt bröd och drick av

vinet *som* jag har blandat.

6. Överge det dåraktiga, så får ni leva och vandra på förståndets väg.

7. Den som tillrättavisar en smädare, blir själv skymfad, och den som förmanar en ond *människa* åsamkar sig själv skada.

8. Förmana inte en hånare, han kommer bara att hata dig. Förmana den som är vis, och han kommer att älska dig.

9. Ge *undervisning* åt den vise, så blir han ännu visare, undervisa *den* rättfärdige, så växer hans lärdom.

10. Att frukta HERREN *är* början till visdom att känna den Helige *är* förstånd.

11. För genom mig blir dina dagar många och dina levnadsår förökas.

12. Om du är vis är visheten till nytta för dig, men *om* du smädar får du bära *det* själv.

13. Dårskapen *är* en högljudd kvinna, enfaldig och utan vett.

14. Hon sitter vid dörren till sitt hus, på en plats högt uppe i staden.

15. För att ropa till alla som går förbi rakt fram:

16. *Är* du okunnig så kom hit! Till de oförståndiga säger hon:

17. Stulet vatten är sött och bröd *som* äts i hemlighet smakar ljuvligt.

18. Men han vet inte att de döda *är* där *och* att hennes gäster *hamnar* i dödsrikets djup.

Ords. 2:18, 7:27.

10 Kapitlet

Salomos Ordspråk

Salomos Ordspråk. En vis son är sin fars glädje, men en dåraktig son *är* sin mors bedrövelse.

Ords. 15:20.

Ords. 17:21, 25. 23:24, 25. 29:3.

2. Ondskans skatter är till ingen nytta, men rättfärdighet räddar från döden.

Ords. 11:4.

3. HERREN låter inte den rättfärdiges själ hungra men de ogudaktigas begär avvisar han.

4. En lat hand ger fattigdom, men en flitig hand ger rikedom.*

Ords. 12:24f.

Ords. 13:4, 19:15, 20:13.

*KJV: Han som låter handen vara lat, blir fattig.

5. En klok son skördar på sommaren, *men* en son som sover under skörde-tiden *är* en skam.

6. Välsignelser *är* över den rättfärdiges huvud, men våldet övertäcker den ogudaktigas mun.*

Ords. 10:11.

*Troligtvis en hänvisning till det antika bruket av att täcka munnen och ibland ansiktet på dömda brottslingar, se t. ex. Est 7:8. Det våld som den ogudaktige har gjort blir vid domen det bandage som övertäcker hans mun och sänker honom till tystnad och skam.

7. Den rättfärdiges minne *blir till* välsignelse, men den ogudaktiges namn ska multna bort.

Ps. 37:9, 22, 28, 38.

8. Ett vist hjärta tar till sig buden, men en pladdrande dåre kommer på fall.

9. Den som vandrar i rättfärdighet går säkert, men den som går krokiga vägar* blir avslöjad.

*Heb. ordet för 'krokiga' kan också översättas svekfulla eller förvända vägar.

10. Den som *listigt* blinkar med ögonen, sårar *andra*, dårens pladder blir hans fall.

Ords. 6:13. 16:30.

11. Den rättfärdiges mun är en livets källa, men våldet övertäcker den ogudaktigas mun.*

*Se not Ords. 10:6.

12. Hat uppväcker gräl, men kärlek överskyler alla synder.

Ords. 17:9. 1 Petr. 4:8.

13. På den klokes läppar finner man vishet, men riset *är* till för den vetlösens rygga.

Ords. 19:29. 20:30. 26:3.

14. De visa lagrar kunskap, men av

dårens ord kommer strax fördärv.

15. Den rikes gods *är* hans fasta borg, de armas fattigdom deras fördärv.

Ords. 18:11.16.

16. Den rättfärdiges arbete *leder* till liv, den ondes vinst *leder* till synd.

17. Den som tar vara på förmaningar *är på* livets väg, men den som överger tillrättavisning går vilse.

18. Den som *med* falska läppar döljer hat och den som sprider förtal *är* en dåre.

19. Där orden är många saknas inte synd, vis *är* den som styr sina läppar.

20. Den rättfärdiges tunga *är som* dyrbart silver, den ogudaktigas hjärta *har* ringa värde.

21. Den rättfärdiges läppar föder många, men dårar dör av brist på vishet.

22. HERRENS välsignelse gör *dig* rik, och han lägger ingen sorg till den.*

*Alt. övers. egen möda tillför inget.

23. Dårens nöje är att göra det skamliga, för den förståndige att vara vis.

Ords. 12:12. 15:21.

24. Vad den ogudaktiga fruktar, ska komma över honom och vad de rättfärdiga önskar ska bli dem givet.

25. De ogudaktiga är likt stormen som passerar och försvinner, men de rättfärdiga har en evig grund.*

Ps. 37:36.

*Alt. övers. När stormen passerar försvinner de gudlösa.

26. Som ättika *är* för tänderna och *som* rök *är* för ögonen, *så är* den late för dem som sänder honom.

27. HERRENS fruktan förlänger livet, men de ogudaktigas år förkortas.

Ps. 55:24.

28. De rättfärdigas hopp *ska vara* glädje, men *vad* de onda hoppas *på* ska bli till intet.

Ps. 112:10. Ords. 11:23.

29. HERRENS väg *är* den rättfärdiges tillflykt, men fördärv *ska komma* över

dem som gör orätt.

30. De rättfärdiga ska aldrig rubbas, men de ogudaktiga ska inte förbli på jorden.

Ords. 2:22, 14:11.

31. Den rättfärdiges tal flödar av visdom, men en ondskefull tunga ska skäras av.

32. Den rättfärdiges läppar vet vad som är välbehagligt, men de ogudaktigas mun *tar bara* fördärv.

11 Kapitlet

Andra samlingen

HERREN avskyr en falsk våg, men är gläds över rätt vikt. 3 Mos. 19:35-36. 5 Mos. 25:13-15. Ords. 16:11. 20:10, 23.

2. När högfärd kommer så åtföljs *den* av skam, men hos de ödmjuka *finns* vishet.

Ords. 16:18. 18:12.

3. Den ärliga ska vägledas av sin hederlighet, men överträdarna ska förgöras av sin falskhet.

4. Rikedomar hjälper inte på vredens dag, men rättfärdighet räddar från döden.

Ords. 10:2. Hes. 7:19.

5. Den ärliges rättfärdighet ska vägleda honom, men den onde ska falla genom sin egen ondska.

6. De rättsinnigas rättfärdighet räddar dem, men överträdare snärjs av *sina egna* begär.

7. När en gudlös människa dör förgås *hans* hopp, och *vad* de orättfärdiga väntar på går förlorat.

8. Den rättfärdige blir räddad ur nöden och den ogudaktige drabbas i hans ställe.

Ords. 21:18.

9. En hycklares mun fördärvar hans nästa, men genom insikt blir de rättfärdiga räddade.

10. En stad gläder sig, när det går de

rättfärdiga väl och när de ogudaktiga förgås, jublar *man*.

Ords. 28:12.

11. Genom de rättsinnigas välsignelse blir en stad upphöjd, men genom de ogudaktigas ord rivs den ner.

12. Den som föraktar sin nästa är utan vett, men en man med förstånd behåller sitt lugn.

13. Den som skvallrar röjer hemligheter, men den som har ett trofast hjärta* döljer dem.

Ords. 20:19, 25:9.

*Hebr. *ruach*. *KJV* och *ordagrant*: trofast ande..

14. Där goda råd saknas faller folket, men *där* rådgivarna *är* många går det väl.

Ords. 15:22, 20:18.

15. Den som går i borgen för en främling råkar illa ut, men den som hatar handslag är trygg.

Ords. 6:1. 17:18.

16. En älskvärd* kvinna vinner ära, våldsverkare** vinner rikedomar.

*Hebr. *chên*. *Alt. övers. den sköna/vackra/nådefulla kvinnan.*

***KJV* och *KXII*: de starka

17. Den barmhärtige mannen gör väl mot sig själv*, men den som är grym skadar sin egen kropp.

**KJV*: sin själ.

18. De ogudaktiga gör en bedräglig vinst, men den som sår i rättfärdighet får en säker lön*.

Hos. 10:12. Jak. 3:18. **KXII*: det är inte fåfängt.

19. För som rättfärdighet *leder* till liv, så *leder* jagandet efter det onda till döden.

20. HERREN avskyr ondskefulla hjärtan, men *har* sin glädje i *de som* lever hederligt.

21. Även om de gjorde gemensam sak,* kommer de onda inte att undgå sitt straff, men de rättfärdigas efterkommande ska gå fria.

**Ordagrant*: gick hand i hand.

22. Som en guldring i ett svintryne är skönhet hos en kvinna som saknar vett.

23. De rättfärdigas önsningar *är*

enbart gott, *men* de ogudaktigas hopp är vrede.

24. Den *ene* strör ut och får ändå mer, den *andre* sparar mer än vad som är rätt, *men blir bara* fattigare. Ps. 112:9.

25. Den givmilda själen blir *själv* mättad och den som ger andra att dricka får *själv* dricka.

26. Folket förbannar den som undanhåller säd, *men* välsignad blir den som säljer *den*.

27. Den som ivrigt söker det goda strävar efter nåd, *men* den som söker det onda ska *själv* drabbas av det.

28. Den som förtröstar på sin rikedom kommer på fall, *men* de rättfärdiga ska grönska såsom löv.

Ords. 14:11. Mark. 10:24

29. Den som drar olycka över sitt eget hus får vind som arvedel, *dåren blir* tjänare åt den som har ett vist hjärta.

30. Den rättfärdiges frukt *är* ett livets träd och den som vinner hjärtan *är* vis.

Ords. 3:18.

31. Se, den rättfärdige får sin lön på jorden, hur mycket mer då den ogudaktige och syndaren!

1 Petr. 4:17-18.

12 Kapitlet

Den som älskar fostran älskar kunskap, *men* den som hatar tillrättavisning är en dåre*.

Ords. 13:1, 15:5. *KJV: är som ett djur.

2. Den som är god får nåd från HERREN, *men* den som har onda planer blir fördömd.

3. Ingen människa kan bestå genom ondskan, *men* de rättfärdigas rot kan inte rubbas.

4. En dygdig hustru är sin mans krona, *men* en skamlös är som röta i hans ben.

Ords. 31:10-11.

5. De rättfärdigas tankar är rätta, de ogudaktigas planer *är* att bedra.

6. De ogudaktigas ord lurar efter blod, *men* de ärligas tal räddar dem.

7. De ogudaktiga omstörtas och *finns sedan* inte *mer*, *men* de rättfärdigas hus består.

Ords. 14:11.

8. Efter sitt förstånd blir en människa prisad, *men* den med ett förvänt* hjärta blir föraktad.**

*Alt. övers. svekfullt.

**KXII: Ett gott råd blir lovat, *men* arg list kommer på skam.

9. Att vara ringaktad *men* ändå ha en tjänare, *är* bättre än den som ärar sig *själv* *men* saknar bröd.

10. Den rättfärdige sköter om sina djur, *men* de ogudaktigas omsorg är grym.

11. Den som odlar sin mark får bröd så det räcker, *den* som jagar efter tomhet* saknar vett.

Ords. 28:19.

*KJV: fåfängliga personer.

12. Den ogudaktige har begär till de ondas fångst, *men* de rättfärdigas rot ger *frukt*.

13. Den som är ond snärjs av sina läppars överträdelse, *men* den rättfärdige slipper ut ur nöden.

Ps. 7:15-17. Ords. 5:22.

14. Av munnens frukt blir man mättad med gott och vad en människas händer har gjort ska hon få tillbaka.

Ps. 62:13. Ords. 13:2. Matt. 16:27. 2 Kor. 5:10.

15. Dårens väg *är* riktig i hans egna ögon, *men* den som lyssnar till råd *är* vis.

16. En dåre visar genast sin vrede, *men* den kloke döljer en skymf.

17. Den sannfärdige säger vad rätt är, *men* ett falskt vittne bedrar.

18. Det finns tanklösa ord som kan såra som svärd, *men* de visas tunga ger läkedom.

19. Sanningens läppar består för evigt, *men* en lögnens tunga endast för ett ögonblick.

20. Svek finns i hjärtat hos dem som har onda planer, men de som främjar frid *får* glädje.*

**Alt. övers. De som planerar ont i sitt hjärta, bedrar sig själva, men de som främjar frid får glädje av det.*

21. Inget ont ska drabba den rättfärdige, men över de ogudaktiga ska olycka komma i fullt mått. Ps. 91:10.

22. Falska läppar är avskryvärt för HERREN, men de som handlar i sanning *är* hans glädje. Ords. 6:16-17.

23. En klok man döljer sin kunskap, dårars hjärtan ropar ut sitt oförnuft. Ords. 10:13-14.

24. Den flitiges hand får härska, den late får slavtjänst.* Ords. 10:4, 13:4, 19:15.

**KXII: men den som är lat, måste betala skatt.*

25. Sorg i en mans hjärta tynger ner det, men ett vänligt ord ger det glädje.

26. Den rättfärdige väljer sina vänner med omsorg*, men de ogudaktigas väg för dem vilse. **KJV: den rättfärdige är mer berömlig än sin nästa.*

27. Den late steker inte det han fångat som byte*, men den flitige människans gärning är en dyrbar skatt.

**KXII: den late lyckas inte i sin handel, men en flitig människa blir rik.*

28. På rättfärdighetens väg *är* liv, ingen död *finns på* den vägen.

13 Kapitlet

En vis son *lyder* sin fars förmaning, men en hånare lyssnar inte till *någon* tillrättavisning. Ords. 10:1, 15:5.

2. Av sin muns frukt äter en människa det goda, men överträdaren* ska äta våld. Ords. 12:14, 18:20.

**Ordagrant: överträdarnas själ. Alt. övers. de svekfulla.*

3. Den som vaktar sin mun bevarar sitt liv, *men* en pratmakare hamnar i fördärvet.

4. Den late vill gärna ha men *får* inget, men den flitige blir rikt mättad. Ords. 10:4, 12:27, 19:15, 21:5.

5. Den rättfärdige hatar lögnen, men den ogudaktige handlar avskryvärt och skamligt.

6. Rättfärdighet bevarar *den* hederlige på vägen, ondska faller syndaren. Ords. 11:6.

7. Den ene vill verka rik men *har* ingenting, *den andre* vill verka fattig men äger mycket.

8. Lösensumman för en mans liv *är* hans rikedomar, men den fattige hör inte av något hot.

9. De rättfärdigas ljus *ger* glädje, men de ogudaktigas lampa ska slockna. Job 21:17. Ps. 97:11. 112:4. Ords. 20:20.

10. Högfärd orsakar bara gräl, men hos dem som tar emot råd är vishet.

11. Lätt fångat är lätt förgånget, men den som samlar genom sitt arbete får mycket.* **Grundtextens betydelse kan också vara att det som har fåtts på ett ohederligt sätt försvinner lätt.*

12. Utdragen väntan tär på hjärtat, men en uppfylld önskan *är* ett livets träd.

13. Den som föraktar ordet blir fördärvad, men den som fruktar budet blir belönad. 1 Sam. 2:30. Joh. 12:48.

14. Den vises lag *är* en livets källa, genom den undviks dödens snaror. Ords. 14:27, 18:4.

15. Ett gott förstånd ger uppskattning, men överträdarnas väg *är* hård.

16. Den kloke handlar med kunskap men dåren blottar *sitt* oförnuft.

17. En ond budbärare faller i olycka, men ett troget sändebud *ger* läkedom.

18. Den som avvisar fostran *får* fattigdom och skam, men den som tar vara på tillrättavisning blir ärad.

19. Uppfylld önskan är ljuvt för själen, men dårar avskyr att överge sin ondska.

20. Den som vandrar med visa blir vis,

den som umgås med dårar går det illa.

Ords. 1:10.

21. Det onda förföljer syndare, men de rättfärdiga ska belönas med det goda.

22. Den gode lämnar arv åt sina barnbarn, men syndarens rikedom förvaras åt den rättfärdige.

Job 27:17.

23. Riklig föda finns på de fattigas åker, men utan rättfärdighet sveps det bort.

24. Den som spar sitt ris hatar sitt barn, men den som älskar det tillrättavisar det i tid.

Ords. 3:12.

Ords. 19:18, 22:15, 23:13, 29:15.

25. Den rättfärdige äter och mättas i sin själ, men de ogudaktigas mage är tom.

14 Kapitlet

Varje vis kvinna bygger sitt hus, men dårskapen river ner det med egna händer.

Ords. 12:4. 31:10-11.

2. Den som fruktar HERREN vandrar i ärlighet, men den som föraktar honom viker av från hans väg.

3. I dårens mun är högmodets gissel, men de visa bevaras genom sina läppar.

4. Utan oxar är krubban tom, men oxars kraft ger riklig skörd.

5. Ett trofast vittne ljuger inte, men ett falskt vittne talar lögn.

Ords. 12:17.

6. En hånare söker vishet men finner ingen, men för den kloke är kunskap enkelt.

7. Håll dig borta från dåren, när du inte finner förstånd på hans läppar.*

*KXII: Kommer du till en däre, där finner du icke ett förnuftigt ord.

8. Den klokes visdom är att förstå sin väg, men dårars oförnuft bedrar.

Ef. 5:15, 17.

9. Dårar hånar syndaoffret*, men hos de rättfärdiga finns nåd.

*KJV: driver med synden.

10. Hjärtat känner sin egen sorg, och en främling kan inte dela dess glädje.*

*KXII: När hjärtat är sörjande, så hjälper ingen utvärtes glädje.

11. De ondas hus ska raseras, men de rättsinnigas hydda ska blomstra.

Ords. 10:30, 11:8, 12:7, 21.

12. Det finns en väg som kan verka rätt för en människa, men till slut leder den till döden.*

Ords. 16:25.

*Ordagrant och KJV: slutet på den är dödens vägar.

13. Även under skratt kan hjärtat göra ont, och glädjen kan sluta i sorg.

14. Den med avfälligt hjärta ska mättas av sina egna vägar, likaså en god man.

15. Den godtrogne tror varje ord, men den kloke ger akt på sina steg.

16. Den vise fruktar och skyr det onda, men dåren är hetsig och övermodig.

17. Den som är snar till vrede begår dumheter och en man med onda planer blir hatad.

Ords. 12:16. 16:32.

Jak. 1:20.

18. De oförståndiga ärver dårskap, men de kloka blir krönta med kunskap.

19. De onda måste buga sig för de goda och de ogudaktiga vid den rättfärdiges portar.

20. Även av sina närmaste blir den fattige hatad, men den rike har många vänner.

Ords. 19:4.

21. Den som föraktar sin nästa syndar, men lycklig är den som förbarmar sig över de fattiga.

22. De som tänker ut ont, går inte de vilse? Men nåd och sanning ska tillfalla dem som tänker ut det som är gott.

Ps. 7:15-17. Ords. 12:13.

23. All möda ger vinst, men tomt prat leder bara till fattigdom.

Ords. 13:4.

24. De visas krona är deras rikedom, men dårars oförnuft förblir oförnuft.

Pred. 7:12, 13.

25. Ett sannfärdigt vittne räddar liv, men ett falskt vittne talar lögn.
26. Den som fruktar HERREN *har ett tryggt fäste*, hans barn får där en tillflykt.
27. HERRENS fruktan *är* en livets källa, så att *man kan* undvika dödens snaror.
Ords. 13:14.
28. Talrik befolkning är kungens ära, men brist på folk *är* furstens fördärv.
29. Den som *är* sen till vrede är mycket vis, *men den* hetsige* visar upp sin dårskap.
*KJV: hetsig ande.
30. Ett sunt hjärta *är* kroppens liv, men avundsjuka är röta i benen.
31. Den som förtrycker den fattige, smädar hans Skapare, men den som ärar honom förbarmar sig över de fattiga.
Ords. 17:5.
32. Den ogudaktige drivs iväg i sin ondska, men den rättfärdige har hopp i sin död.
33. Visheten vilar i den förståndiges hjärta, men *det som är* bland dårar blir känt.
Ords. 15:2. 29:11.
34. Rättfärdighet upphöjer ett folk, men synd *är* folkets vanära.
35. Kungen gläder sig över en vis tjänare, men hans vrede *drabbar* den som handlar skamligt.

15 Kapitlet

- E**tt mjukt svar stillar vrede, men hårda ord väcker upp ilska.
Ords. 25:15.
2. De visas tunga använder kunskapen rätt, men ur dårars mun flödar dårskap.
Ords. 14:33.
3. HERRENS ögon *ser* överallt, de ger akt på både de onda och de goda.
Job 31:4, 34:21-22. Ords. 5:21.
4. En helande tunga *är* ett livets träd,

- men en elak tunga *ger* hjärtesår.*
*Ordagrant: en bruten ande.
5. En dåre föraktar sin fars fostran, men klok är den som tar vara på tillrättavising.
Ords. 12:1. 13:1.
6. I den rättfärdiges hus *finns* stor rikedom, men den ogudaktiges vinst *är* olycka.
Ords. 13:7.
7. De visas läppar sprider kunskap, men det *gör* inte dårars hjärtan.
8. De ogudaktigas offer *är* avskyvärda för HERREN, men de rättsinnigas bön hans glädje.
Ords. 21:27.
9. Den ogudaktiges väg *är* avskyvärd för HERREN, men han älskar den som strävar efter rättfärdighet.
10. Fostran är hård för den som överger vägen, *och* den som hatar tillrättavising kommer *att* dö.
11. Dödsriket och avgrunden *ligger uppenbara* inför HERREN, hur mycket mer då människors* hjärtan!
Job 26:6. Hebr. 4:13 *Ordagrant: människors barn.
12. En hånare älskar inte den som tillrättavisar honom och till de visa går han inte.
13. Ett glatt hjärta gör ansiktet ljust, men hjärtesorg ger modlöshet*.
Ords. 12:25, 17:22. *Ordagrant: bruten ande.
14. Den förståndiges hjärta söker kunskap, dårars mun närs av dårskap.
15. För den betryckte är alla dagar dåliga, men den med glatt hjärta *har* ständigt fest.
Pred. 5:11f.
16. *Det är* bättre att äga lite och frukta Herren än att äga mycket* och oroa sig.
Ps. 37:16. Ords. 17:1. Pred. 4:6.
*Ordagrant: en stor skatt.
17. Bättre är ett fat kål med kärlek än en gödd ox med hat.
18. En man med häftigt humör vållar strid, men en tålmodig man lugnar ner grälet.
Ords. 10:12. 12:16. 29:22.

19. Den lates väg är spärrad av törne,
men de rättfärdigas väg är helt jämn.
20. En vis son gläder sin far men en
dåre föraktar sin mor.

Ords. 10:1.

Ords. 17:25, 19:13, 29:3.

21. Dårskap är glädje för *den* utan
vett, men den förständige vandrar *på*
ett hederligt sätt.*

Ords. 10:23, 12:12.

*Ordagrant: vandrar rätt/trakt fram.

22. Utan samråd går planer om intet,
men där rådgivarna är många lyckas
de.

Ords. 11:14.

23. Glad blir en människa som kan
ge svar, och hur gott är *inte* ett ord i
rätt tid!

24. Livets väg *leder* den vise uppåt, för
att undvika dödsriket där nere.

25. HERREN ska riva ner den stoltes
hus, men änkans gräns beskyddar han.

26. De ondas planer är avskyvärda
för HERREN, men *orden från de som*
är rena är välbehagliga ord.

27. Den som är girig efter oärlig vinst
drar olycka över sin egen familj, men
den som hatar mutor får leva.

28. Den rättfärdiges hjärta överväger
vad som ska svaras, men ur de ogud-
aktigas mun flödar ondska.

29. HERREN är långt borta från de
ogudaktiga, men de rättfärdigas bön
hör han.

30. Ögonens ljus gläder hjärtat och
ett gott budskap ger märke åt benen.

31. Den *vars* öra lyssnar på livets
tillrättavisning, ska bo bland de visa.

32. Den som avvisar fostran*, föraktar
sitt eget liv***, men den som lyssnar till
tillrättavisning blir klok.

*KJV: lärdom. **KJV: själ.

33. HERRENS fruktan fostrar till vishet,
och ödmjukhet går före ära.

Ords. 18:12.

16 Kapitlet

En människa planerar i *sitt* hjärta,
men från HERREN *kommer* vad
tungan svarar.

Ords. 19:21. Jer. 10:23.

2. Varje väg hos en man är ren i hans
egna ögon, men HERREN är den som
prövar andarna.

Ords. 21:2.

3. Överlåt dina verk åt HERREN, så ska
dina planer ha framgång.

Ps. 37:5. 55:23. 1 Petr. 5:7.

4. HERREN har gjort var sak för sitt
syfte, ja även den ogudaktige för den
onda dagen.

5. HERREN avskyr alla stolta, *även om*
han går samman med andra *så* ska han
inte bli ostraffad.

Ords. 6:16-17. 15:25.

6. Genom nåd och sanning sonas synd
och genom HERRENS fruktan undviks
det onda.

7. När någons vägar behagar HERREN,
så gör han till och med så att hans
fiender håller fred med honom.

8. Bättre är litet med rättfärdighet, än
stor vinst med orätt.

Ords. 15:16-17. 17:1.

9. Människors hjärta tänker ut sin
väg, men Herren styr deras steg.

Ords. 19:21, 20:24.

10. Gudasvar är på kungens läppar,
hans mun felar inte i domen.

11. Rätt väg och vikt är från HERREN
och alla vikter i säcken är hans verk.

Ords. 11:1.

12. Att begå onda gärningar är
avskyvärt för kungar, för tronen
befästs genom rättfärdighet.

Ords. 25:5. 29:14.

13. Rättfärdiga läppar behagar kungar,
och de älskar den som talar sanning*.

Ords. 14:35.

*Ordagrant: det rätta.

14. Kungens vrede är en dödens bud-
bärare, men en vis man kan stilla den.

Ords. 20:2.

15. Ljus uppsyn hos kungen *betyder*

liv, hans välvilja är som ett moln med vårregn*.

Ords. 19:12.

*Ordagrant: Det senare regnet, dvs. särlaregn som faller i Israel innan skördetiden börjar i april.

16. Hur mycket bättre *är det inte* att få visdom än guld, att välja insikt hellre än silver.

17. De rättsinnigas väg undviker det onda och den som ger akt på sin väg bevarar sitt liv.

18. Stolthet *går* före undergång och högmod* *går* före fall. Ords. 11:2. 18:12.

*Ordagrant: en högmodig ande.

19. Bättre *att vara* ödmjuk* bland de ringa än att dela byte med de stolta.

*Ordagrant: av en ödmjuk ande.

20. Den som ger akt på ordet finner det goda*, salig *är* den som förtröstar på HERREN.

Ords. 19:2.

*KJV: den som hanterar en sak vist finner det goda.

21. De med visa hjärtan ska kallas förståndiga och ljuvligt tal* främjar lärdom.

*Ordagrant: ljuvliga läppar.

22. Förstånd är en livets källa för den som har det, men att fostra dårar *är* dårskap.

Ords. 18:4.

23. Den vises hjärta undervisar hans mun och ökar lärdom till hans läppar.*

*Dvs ett vist hjärta gör att man vet vad och när och till vem man ska säga något, och att det som sägs inte bara är tomma ord utan ger äkta lärdom.

24. Ljuvliga ord *är som* honungskakor, behagliga* för själen och en läkedom för benen.

*Ordagrant: söta.

25. En väg kan verka rätt för en människa, men slutet på den *är* döden.*

Ords. 14:12. *Ordagrant: dödens vägar.

26. Den som arbetar, arbetar för sig själv, för hans egen mun driver på honom.*

*KXII: Många män kommer i stor olycka genom sin egen mun.

27. En ondsint människa gräver upp det onda, brännande eld är på hans läppar.

Jak. 3:6.

28. En falsk* människa sår osämja

och en baktalare splittrar de bästa vänner**.

Ords. 18:6. 20:3.

*KJV: vrång. **KXII: furstar.

29. En våldsam människa lockar sin nästa och leder honom in på en väg, *som inte är* god.

30. Han *som* sluter ögonen planerar inget gott*, han biter samman sina läppar för att genomföra det onda.**

Ords. 10:10. *KJV: planerar vränga saker.

**Hebreiskans bilder uttrycker den gudlöses beslutsamhet och överlätläse att göra det onda.

31. Grått hår *är* en ärekrona, *om* det vinnas på rättfärdighetens väg.

Ords. 20:29.

32. *Den* som är sen till vrede *är* bättre än den mäktige, den som styr sitt sinne *är bättre* än den som intar en stad.

Ords. 14:17. 19:11.

33. Lotten kastas i knät, men avgörandet kommer alltid från HERREN.

17 Kapitlet

En torr brödbit med ro *är* bättre än ett hus fullt av festmat* och gräl.

Ords. 15:16-17, 16:8. *KJV: slaktoffer.

2. En klok tjänare får råda över en skamlös son och dela arvet med bröderna.

3. Som degeln *prövar* silvret och smältugnen guld, så *prövar* HERREN hjärtan.

Ps. 26:2. Jer. 17:10.

4. En ond människa lyssnar till falska läppar *och* en lögnare är lyhörd för en elak tunga.

5. Den som hånar den fattige hånar hans Skapare. Den som gläder sig åt andras olycka ska inte undgå straff.

Ords. 14:31.

6. Barnbarn *är* de gamlas krona *och* barnens ära *är* deras fäder.

7. Stora ord anstår inte en dåre, än mindre lögnaktiga läppar en prins*.

*Alt. övers: furste; ädel man.

8. En gåva är som en ädelsten i givarens ögon, varhelst den används* ger den framgång.

**Ordagrant: varhelst den vänder sig.*

9. Den som skyler överträdelser främjar kärlek, men den som ältar en sak skiljer vänner åt.

10. En tillrättavisning tar mer på en förståndig än hundra slag på en dåre.

Pred. 7:6.

11. Den ondskefulle söker bara uppror, därför ska en grym budbärare sändas mot honom.

12. Bättre är att möta en björn som berövats sina ungar, än en dåre i hans galenskap.

13. För den som lönar gott med ont, kommer olyckan aldrig lämna hans hus.

Rom. 12:17. 1 Tess. 5:15. 1 Petr. 3:9.

14. Att börja ett gräl är som att öppna en dammlucka. Sluta därför innan striden bryter ut.

15. Den som frikänner brottslingen och den som fördömer den oskyldige är båda avskyvärda för HERREN.

Jes. 5:23. Hes. 13:19, 22.

16. Vad hjälper pengar i en dåres hand? *Inte skulle väl han* köpa visdom när *han* saknar vett*?

**KJV: hjärta.*

17. En väns kärlek består alltid och en broder är född för att hjälpa i nöd.

Ords. 18:24.

18. Utan vett är den som ger handslag och går i borgen för sin nästa.

Ords. 11:15. 20:16. 22:26.

19. Den som älskar gräl älskar synd*, och den som upphöjer sin port**, söker sin undergång.

**KJV: den som älskar överträdelse älskar strid.*

***Uttrycket, upphöjer sin port, symboliserar troligtvis en skrytsam mun.*

20. Den som har ett falskt* hjärta finner inget gott, den som har en oärlig** tunga faller i olycka.

**Alt. övers: avogt, förvänt, pervers. **KJV: vrång.*

21. En dåres far har ingen glädje, bedrövelse får den som blir far till en som saknar vett.

Ords. 10: 1, 15:20.

22. Ett glatt hjärta ger god läkedom, men ett brutet mod* suger ut mörken ur benen.

*Ords. 15:13. *Ordagrant: bruten ande.*

23. Den ogudaktige tar mutor ur fickan för att hindra rättvisans gång.

2 Mos. 23:8.

24. Den förståndige har visheten för ögonen, men en dåres blick *irrar* till jordens ändar.

25. En dåraktig son är en grämlöse för sin far och *en* bedrövelse för den *mor* som fött honom.

Ords. 19:13.

26. Det är varken gott att straffa den rättfärdige eller slå ädla människor* som utövar rätt.

**KJV: furstar.*

27. En som har kunskap* spar sina ord och en förständig människa behärskar sig. **

**Ordagrant: Den som känner kunskapen. **KJV: har en ypperlig ande.*

28. Till och med dåren skulle räknas som vis när han tiger, och klok så länge han håller sina läppar stängda.

Jak. 1:19

18 Kapitlet

Den egensinnige följer sin egen lust, *han* går till strid mot all sund visdom.

2. En dåre har ingen längtan till förstånd, utan vill bara uttrycka sitt hjärtas *tankar*.

3. När den ogudaktige kommer, kommer också förakt, och med skamligheter *följer* vanära.

4. Orden i en människas mun är som djupa vatten, vishetens källa *som* en flödande bäck.

Ords. 13:14.

5. Det är fel att ta parti för den ogudaktige och vägra den rättfärdige hans rätt.

3 Mos. 19:15.

5 Mos. 1:17. 16:19. Ords. 24:23.

6. En dåres läppar kommer med bråk och hans mun tigger om stryk.

Ords. 16:28.

7. En dåres mun *är* hans fördärv och hans läppar *är* en snara för hans egen själ.

8. En baktalares ord *är som* sår som tränger ner i magens innersta delar.

Ps. 55:22. Ords. 26:22.

9. Den som är lat i sitt arbete är broder till den som är en stor slösare.

10. HERRENS namn *är* ett starkt torn, den rättfärdige löper dit och är trygg.

Ps. 20:2, 31:4, 61:4.

11. Den rikes förmögenhet *är* hans fasta stad och som en hög mur i hans inbillning.

Ords. 10:15.

12. Höghmodet i människans hjärta går före fall, ödmjukhet föregår ära.

Ords. 15:33. 16:18. 29:23.

13. Att svara innan man lyssnat är dårskap och skam.

14. Livsmod håller människan uppe under sjukdom, men vem kan bära modlöshet*?

Ords. 15:13, 17:22.

*Ordagrant: bruten ande.

15. Den förståndiges hjärta skaffar kunskap och de visas öron söker kunskap.

16. En människas gåvor öppnar väg för honom och leder honom fram inför höga herrar.

Ords. 17:8, 21:14.

17. Den som först för sin talan *verkar ha* rätt, tills motparten kommer och prövar saken.

18. Lotten stillar dispyter och skiljer mellan de mäktiga.

Ords. 16:33.

19. En kränkt broder *är svårare att vinna* än en befäst stad, och gräl är som bommar för en fästning.

20. Av sin muns frukt blir en människas mage mättad, av sina läppars skörd blir man mättad.

Ords. 12:13, 13:2.

21. Tungan *har* makt över liv och död, och de som älskar *att bruka* den får äta dess frukt.

22. *Den som* finner en hustru har funnit något gott, och har fått ta emot HERRENS välbehag.

Ords. 19:14. 31:10.

23. Den fattige vädjar bevekande, men den rike svarar *med hårda ord*.

24. En man *som har* vänner måste själv vara vänlig och det finns en vän som är närmare än en bror.

19 Kapitlet

Bättre är en fattig man som lever hederligt, än en dåre med svekfulla* läppar.

Ords. 28:6. *KJV: vränga.

2. *Det är* inte bra *att* själen *är* utan kunskap, och den som hastar med *sina* steg missar målet.*

*KJV: syndar.

3. Människans dårskap förstör hennes liv, men det är på HERREN som hennes hjärta vredgas.

4. Rikedom ger många vänner, men den fattige blir övergiven av sin vän.

Ords. 14:20.

5. Ett falskt vittne ska inte bli ostraffat och *den som* talar lögn, ska inte slippa undan.

5 Mos. 19:18-19.

6. Många söker en furstes* välvilja och alla *vill vara* vän med den som ger gåvor.

*Alt. övers: prins, ädel person.

7. Den fattige blir avskydd av alla sina släktingar, hur mycket mer undviker inte hans vänner honom? Han jagar efter *dem med* ord, *men* de är borta.

8. Den som förvärvar klokhet älskar sitt liv och den som tar vara på insikt finner lycka.

9. Ett falskt vittne blir inte ostraffat och *den som* talar lögn ska förgås.

10. Det passar sig inte att en dåre lever

i lyx, än mindre att en tjänare råder över furstar. Ords. 17:16, 26:1, 30:22.

11. Förstånd gör en man fördragsam* och han sätter en ära i att förlåta en oförrätt. Ords. 14:17, 16:32.
*Ordagrant: sen till vrede.

12. Kungens vrede är som ett lejons rytande, men hans välvilja är som dagg på gräset. Ords. 16:14-15, 20:2.

13. En dåraktig son *är* sin fars olycka och en hustrus gnat *är* ett ständigt takdropp. Ords. 15:20, 17:25, 27:15.

14. Hus och rikedomar ärvs från föräldrarna, men en förständig hustru kommer från HERREN. Ords. 18:22, 31:10.

15. Lättja leder till djup sömn och den late* får lida hunger. Ords. 10:4-5.
Ords. 13:4, 20:13. *KJV: en lat själ.

16. Den som bevarar budet bevarar sitt liv, *men* den som inte bryr sig om hur *han* lever* kommer att dö. *KJV: föraktar sina vägar.

17. Den som förbarmar sig över den fattige lånar åt HERREN, och det *goda* som har getts ska han betala tillbaka.

18. Fostra din son medan det finns hopp, och låt dig inte påverkas av hans rop.* Ords. 13:24, 22:15, 23:13.

*Grundtextens innebörd kan tolkas på flera sätt. Alt. övers.
Fostra honom i tid, sträva inte efter att välla honom döden,
eller: Fostra honom i tid, men välla inte hans död.

19. En man med hett temperament måste få sitt straff, för om du friar honom får du fortsätta med det.

20. Lyssna till råd och ta emot undervisning, så blir du till slut vis. Ords. 1:8.

21. Många planer har en människa i sitt hjärta, likväl blir det HERRENS rådslut som består. Ords. 16:1f. Jes. 46:10.

22. En människa *med* goda önskningar* och en fattig man *är* bättre än en lögnare. *KXII: Människorna pryder hennes välgärning.

23. HERRENS fruktan *leder* till liv och mätt *kan han gå* till vila*, utan att

drabbas av det onda. *KJV: ska förbli mättad.

24. Den late sticker sin hand i fatet* men ids inte föra den tillbaka till munnen. Ords. 26:15.

*KJV och KXII: Den late gömmer sin hand i barmen.

25. Slå en smädare så aktar sig den okunnige, tillrättvisa den förständige så tar han till sig kunskap.

26. En son som brukar våld mot *sin* far *och* driver bort *sin* mor, är en skamlös och usel son. Ords. 20:20.

27. Min son, sluta att lyssna på den undervisning *som gör att du* kommer bort från kunskapens ord.

28. Ett ogudaktigt vittne hånar domen och de ondas mun slukar ondska.

29. Straff är berett för hånare och slag för dårarnas rygg.

20 Kapitlet

Vin är en hånare och starka drycker larmar, och var och en som blir bedragen av det är inte vis.

2. Som ett lejons rytande är skräcken från en kungs *raseri*. *Den som väcker hans vrede förverkar sitt eget liv.**

Ords. 16:14-15, 19:12.

*KJV: syndar mot sin egen själ.

3. *Det är* en ära för en man att sluta strida, men alla dårar söker strid.

Ords. 16:28.

4. För köldens skull vill den late inte plöja, *därför* får han tigga i skördetiden utan att *ha* någonting.

Ords. 21:25, 28:19.

5. Planerna i en mans hjärta *är som* djupt vatten, men en klok man öser upp dem. Ps. 64:7.

6. De flesta människor ropar ut sin egen godhet men vem kan finna en man att lita på?

7. Den rättfärdige vandrar i sin oför-

vitlighet, och välsignade blir hans barn efter honom. Ps. 25:12-13, 112:1-2.

8. En kung som sitter på domarsätet, sållar bort allt ont med sin blick.

9. Vem kan säga: Jag har bevarat mitt hjärta rent, jag är fri från min synd?

1 Mos. 8:21. 1 Kung. 8:46. 2 Krön. 6:36.
Pred. 7:21. 1 Joh. 1:8.

10. Olika slags vikter och olika slags mått är båda avskyvärda för HERREN.
Ords. 11:1, 16:11.

11. Redan ett barns gärningar visar ifall hans liv är rent och rätt.
Ords. 19:18, 22:6.

12. Örat som hör och ögat som ser, HERREN har gjort dem båda. Job 36:10.

13. Älska inte sömn, då blir du fattig. Håll dina ögon vakna, så får du nog med bröd.
Ords. 6:9f, 19:15.

14. Hutlöst, hutlöst, säger köparen, men när han gått iväg skryter han *över sitt fynd*.

15. Det finns guld och pärlor i mängder, men kunskapens läppar *är* en dyrbar juvel.
Ords. 17:27.

16. Ta manteln från den som gått i borgen för en främling, och kräv pant av honom för en främmande kvinna.
Ords. 17:18, 27:13.

17. Bröd skaffat genom bedrägeri smakar gott, men därefter blir munnen full av grus.
Job 20:12, 14.

18. Planer som beslutats efter rådslag har framgång, och goda råd krävs för att föra krig.
Ords. 11:14, 24:6.

19. Den som skvallrar förråder hemligheter, ge dig därför inte i lag med pratmakare.
Ords. 11:13, 25:9.

20. Den som förbannar sin far och sin mor, hans lampa ska slockna i djupaste mörker.
2 Mos. 21:17.

3 Mos. 20:9. 5 Mos. 27:16.
Ords. 19:26. Matt. 15:4. Mark. 7:10.

21. Det arv som man har skaffat sig snabbt, blir till sist utan välsignelse.
Ords. 28:20.

22. Säg inte: Jag ska vedergälla det onda, *utan* vänta på Herren så ska han hjälpa dig.
5 Mos. 32:35. Ords. 17:13.
Ords. 24:29. Rom. 12:19. 1 Tess. 5:15.

23. Olika vikter är avskyvärt för HERREN, en falsk våg *är* inte rätt*.
**Ordagrant: inte gott.*

24. Människans steg *stys* av HERREN, hur skulle hon då kunna förstå sin väg?
Ords. 16:1, 9, 19:21

25. *Det är* farligt för en människa *att* obetänksamt helga något och *att* först efteråt tänka över sina löften när de är gjorda.

26. En vis kung sållar bort de ogudaktiga och låter tröskhjulet köra över dem.

27. Människans ande är en HERRENS lykta, som utranssakar allt i *människans* innersta.

28. Nåd och sanning bevarar kungen och genom nåd består hans tron.
Ords. 16:12. 29:4.

29. De unga människans ära *är* deras styrka och de gamlas prydnad *är* deras gråa hår
Ords. 16:31

30. Blånaden från sår renar från ondska och slag renar hjärtats inre.

21 Kapitel

Kungars hjärtan är som vattenbäckar i HERRENS hand, han leder dem vart han vill.
Ps. 33:15

2. Var och en tycker sin väg *vara* den rätta, men HERREN prövar hjärtan.
Ords. 16:2.

3. Att göra det som är rättfärdigt och rätt, är bättre inför HERREN än offer.
1 Sam. 15:22. Hos. 6:6.

4. Högfärdiga ögon och ett stolt sinne

– de ondas arbete *är* synd.*

**Hebr. ordet för 'arbete' är ordagrant 'plöjning'.
Det vill säga, de onda begär synd när de arbetar
eftersom de har en syndig attityd (högfärd) i sina
hjärtan. Termen 'plöjning' kan också betyda lycka.*

5. Den flitiges planering *ger* idel vinst,
men alla hastverk endast förlust.

Ords. 10:4. 13:4.

6. Att förvärva skatter med lögnaktig
tunga är ett fåfängt jagande efter vind
för dem som söker döden.

Ords. 10:2. Jak. 5:1f.

7. De ondas plundring ska förgöra
dem själva, för de vägrar göra det
som är rätt.

8. En fördärvad mans väg *är*
främmande* men den rene går rakt
fram.

**Alt. övers. Krokig väg går syndfull man.*

9. Bättre *är* att bo i en vrå på taket än
med en grälsjuk kvinna i ett stort hus.

Ords. 25:24.

10. Den ogudaktigas själ längtar efter
det onda, ingen barmhärthighet visar
han sin nästa.*

**KJV: hans nästa finner
ingen barmhärthighet i hans ögon.*

11. När hånaren blir straffad, får den
okunnige visdom och när den vise får
vägledning får han kunskap.

Ords. 19:25.

12. Den rättfärdige ger akt på de
ogudaktigas hus, *men Gud* störta
de ogudaktiga *i fördärvet* för deras
ondskas skull.

13. Den som tillsluter sina öron för
den fattiges rop, han ska också ropa
men utan att bli hörd.

14. En hemlig gåva stillar vrede och en
skänk i det fördolda den största ovilja.

Ords. 17:8, 23, 18:16.

15. Att rättvisa skipas *är* de rätt-
färdigas *glädje*, men en skräck för dem
som gör det onda.

16. En människa som går ifrån klok-
hetens väg, förblir i de dödas* skara.

**Det hebreiska ordet för 'de döda', rāphā,
översätts också med 'jättar' i vissa sammanhang.*

17. Den som älskar nöjen *blir* fattig

och den som älskar vin och olja blir
inte rik.

Ords. 23:20.

18. Den ogudaktige *ges som* lösen för
den rättfärdige, och överträdaren för
den ärliga.

Ords. 11:8.

19. Bättre är att bo i ett öde land
än tillsammans med en grälsjuk och
argsint kvinna.

20. Den vise *har* dyrbara skatter
och oljor i sitt hus, men en dåraktig
människa slösar bort det.

21. Den som strävar efter rättfärdighet
och nåd*, han finner liv, rättfärdighet
och ära.

Matt. 5:7. 2 Tim. 1:16, 18.

**Hebr. chēsēd kan också översättas med, godhet.*

22. Den vise kan inta de mäktigas stad
och riva ner det fäste som de litade
på.

Ords. 24:5. Pred. 9:16, 18.

23. Den som vaktar sin mun och sin
tunga, skonar sig själv från bekymmer.

24. Stolt och högmodig smädare är
namnet på den som handlar i vredgad
stolthet.*

**Alt. övers. handlar i måttlöst övermod.*

25. Den lates önskingar blir hans
död, för hans händer vägrar att arbeta.

26. Han begär girigt hela tiden, men
den rättfärdige ger och snålar inte.

27. De ogudaktigas offer är avskryvt,
hur mycket mer när det bärs fram med
ont uppsåt?

Ords. 15:8. Jes. 1:13.

28. Ett falskt vittne ska förgås, men
den som lyssnar får tala till punkt.

29. Den ogudaktige visar upp en fräck
min*, men den ärlige tänker sig för var
han går.

**KXII: löper igenom med huvudet.*

30. Ingen visdom, ingen förmåga*,
ingen plan** *kan lyckas* mot
HERREN.

Ords. 11:21. Jes. 8:10.

**Alt. övers. insikt, förståelse. **KXII: konst.*

31. Hästen rustas för stridens dag,
men segern *kommer* från HERREN.

Ps. 33:16-17. 147:10.

22 Kapitlet

Ett gott rykte är mera värt än stor rikedom och gott anseende är bättre än silver och guld. Pred. 7:2.

2. De rika och fattiga lever jämte varandra, HERREN är skaparen av dem alla. 5 Mos. 15:11.

3. Den kloke förutser faran och söker skydd, men den okunnige fortsätter bara och får sedan lida för det.

4. Ödmjukhet och HERRENS fruktan ger rikedomar, ära och liv.

5. Törnen och snaror är på den falskes väg, den som vill bevara sitt liv håller sig borta från dem.

6. Väglad den unge på vägen han ska vandra, så viker han inte av från den när han blir gammal.

7. Den rike råder över de fattiga och den som lånar blir slav åt honom som lånar ut.

8. Den som sår orätt, ska skörda fördärv och hans vredes stav ska få ett slut.*

*hans stav kan syfta på makt.
Stav kan också översättas med ris.

9. Den som har ett givmilt öga* ska bli välsignad, för han ger av sitt bröd åt den fattige.

*Hebreiskt ordstäv som betyder att du unnar andra gott.

10. Driv ut den hånfulle, så försvinner grälet, ja då upphör bråk och skällsord. Ords. 26:20.

11. Den som älskar hjärtats renhet och som talar väl*, får kungen till vän.

Ords. 16:13. *KJV: för nådiga läppar.

12. HERRENS ögon vakar över kunskapen, men överträdarens ord gör han om intet.

13. Den late säger: Det är ett lejon utanför! Jag kan bli dödad på gatan! Ords. 26:13.

14. Den främmande kvinnans mun är en djup grop, den HERREN är vred på

ska falla i den. Ords. 7:25, 23:27.

15. Oförnuft är bundet vid barnets hjärta, men fostrans ris driver det ur honom. Ords. 13:24, 19:18, 23:13.

16. Den som förtrycker den fattige för att få mer och den som ger till de rika, båda kommer i verkligheten att lida förlust.

17. Böj dina öron och hör de visas ord och lägg min kunskap på hjärtat. Ords. 1:5, 2:1-2, 3:1, 4:1-2, 5:1-2.

18. För de ska göra dig gott om du bevarar dem i ditt inre och tillsammans genom din mun ska de göra gott.

19. För att du ska förtrösta på HERREN, undervisar jag just dig denna dag.

20. Har jag inte skrivit till dig ypperliga ord av råd och kunskap,

21. för att lära dig tillförlitligheten i sanningens ord, så att du rätt kan svara dem som sänder dig?

22. Plundra inte den fattige, därför att han är fattig och krossa inte den olycklige i porten.

23. För HERREN kommer att ta sig an deras sak och beröva livet på dem som plundrar dem. Ords. 23:11.

24. Ge dig inte i lag med en lättretlig man, och umgås inte med den hetlevrade,

25. så att du inte tar efter hans sätt och lägger en snara för ditt liv.

26. Var inte en av dem som ger handslag eller som går i borgen för en skuld. Ords. 11:15, 17:18, 20:16, 27:13.

27. Om du inte har något att betala med, varför ska de få ta din säng som du ligger på?

28. Flytta inte på en gammal gränssten som dina fäder rest.

5 Mos. 19:14, 27:17. Ords. 23:10.

29. Ser du en man som är skicklig i det

han gör? Han ska ha sin plats inför kungar, han ska inte ha sin plats inför de ringa.*

23 Kapitlet

När du sitter till bords med en härskare, tänk noga på vem du har framför dig.

2. Sätt kniven mot din strupe, om du är alltför hungrig!

3. Var inte lysten efter hans läckerheter, det *är* bedräglig mat.

4. Möda dig inte att bli rik och sluta upp att följa din egen visdom.

5. Ska du fästa din blick på det som *egentligen* inte är något? För *rikedomar* gör sig sannerligen vingar och flyger iväg som en örn mot himlen.

6. Ät inte brödet av *den som har* ett ont öga*, inte heller ska du eftertrakta hans läckra maträtter.

*Uttrycket 'ont öga' syftar i Mellanöstern på en missunnksam inställning till sin nästa, då uppmaningen är att inte ta emot gåvor eller äta av någon som egentligen inte unnar dig det.

7. För så som han tänker i sitt hjärta, så *är* han. Ät och drick, säger han till dig, men hans hjärta *är* inte med dig.

8. Den läckerbit du har ätit måste du spy upp och dina vänliga ord är föspillda.

9. Tala inte för en dåres öron, han föraktar det kloka *du* säger.

Ords. 9:8. Matt. 7:6.

10. Flytta inte en uråldrig gränssten och gå inte in på de faderlösas åkrar.

2 Mos. 22:22. 5 Mos. 19:14. Ords. 22:28.

11. För deras förlossare är mäktig, han kommer driva deras sak mot dig.

2 Mos. 22:23. Ords. 22:23.

12. Ge ditt hjärta åt tillrättavisning och dina öron åt kunskapens ord.

13. Låt inte barnet vara utan fostran, för *om* du tuktar honom med riset, så

slipper han dö. Ords. 13:24, 19:18, 22:15.

14. Du agar honom med riset, men räddar hans själ från dödsriket.

15. Min son, om ditt hjärta blir vist, så gläder sig också mitt hjärta.

Ords. 10:1, 27:11.

16. Mitt innersta* jublar, när dina läppar talar det rätta.

*Ordagrant: mina njurar.

17. Låt inte ditt hjärta avundas syndare, utan *lev du* dagligen i HERRENS fruktan.

Ords. 24:1.

18. Då har du sannerligen en framtid och ditt hopp ska inte bli om intet.

Ps. 37:37. Ords. 24:14

19. Lyssna, min son och bli vis *så att* ditt hjärta vägleds *in* på vägen.

20. Umgås inte med dem som super och frossar på kött,*

*Dvs med slösare, kött var en lyxvara.

21. för drinkare och frossare blir fattiga och dåsigheten kommer att klä dem i trasor.

Ords. 21:17.

22. Lyssna på din far som har fött dig och förakta inte din mor, när hon blir gammal.

Ords. 1:8, 15:12.

23. Förvärva sanningen och sälj *den* inte, *detsamma med* vishet, fostran och förstånd.

24. Den rättfärdiges far ska jubla, och den som får ett vist *barn* ska glädja sig över det.

25. Din far och din mor ska glädja sig och hon som har fött dig ska fröjda sig.

26. Min son, ge mig ditt hjärta och låt mina vägar behaga dina ögon!

27. För en hora *är* en djup grop och en äktenskapsbryterska *är* en trång fallgrop.

Ords. 22:14.

28. Hon ligger på lur som efter ett byte, och *hon* förökar skaran av otrogna* män.

*KJV: överträdare.

29. Vem har bedrövelse? Vem har sorg? Vem grälar, vem klagar? Vem får sår utan orsak? Vem har röda ögon?
30. De som stannar länge vid vinet, och de som går för att söka blandat vin. Jes. 5:11, 22.
31. Se inte på vinet att det är så rött, att det glänser så i bägaren och rinner ner så lätt. Jes. 5:18.
32. Till slut biter det som en orm och hugger som en giftorm.
33. *Då* ser dina ögon efter andra kvinnor och ditt hjärta talar galenskap.
34. Ja, du blir som om du låg mitt ute på havet, eller som om du ligger ovanpå en mast.
35. De har slagit mig *men* det gjorde inte ont. De gav mig stryk, *men* jag kände ingen smärta. När ska jag vakna upp så att jag kan få tag i mer?

24 Kapitlet

- A**vundas inte onda människor, **A**längta inte heller efter att få vara med dem. Ords. 23:17.
2. För deras hjärtan tänker på våld och deras läppar talar om olycka. Ords. 1:16, 18.
3. Genom vishet blir ett hus byggt och genom förstånd blir det bevarat.
4. Och genom kunskap blir rummen fyllda med alla slags dyrbara och härliga rikedomar.
5. En vis man är stark, ja en man med kunskap ökar styrkan. Ords. 21:22. Pred. 9:16, 18.
6. För med visa råd ska du föra krig, och *där det finns* många rådgivare *där finns det* säkerhet.
7. Visdom *är* ouppnåeligt för dåren,

- i porten öppnar han inte sin mun.*
*Uttrycket "i porten" syftar på byrådet eller domstolen som hölls vid stadens portar.
8. Den som tänker ut onda planer, han kallas intrigmakare.
9. Den dåraktiges tankar *är* synd och människor avskyr en smädare.
10. *Om* du förlorar modet i nödens stund *är* din kraft ringa.
11. *Om* du underlåter att rädda *dem* som släpas till döden och *dem* som staplar till att slaktas. Ps. 82:3-4. Ords. 31:8-9.
12. *Om* du säger: Se, vi visste inget, skulle inte han som prövar hjärtan märka *det*? Skulle *inte* han som vakar över ditt liv veta *det*? Och ska *inte* han ge åt *varje* människa efter hennes gärningar? Job 34:11. Ps. 62:13. Jer. 32:19. Rom. 2:6. Upp. 22:12.
13. Ät honung, min son, för *det är* gott och honungskakan *är* söt för din gom. Ords. 25:16.
14. Så *ska* visdomens kunskap *vara* för din själ. När du har funnit *den* så har du en framtid och ditt hopp blir inte om intet.
15. Du ogudaktige *man*, ligg inte på lur vid den rättfärdiges hem, förstör inte hans boning.
16. För den rättfärdige faller sju gånger och reser sig igen, men de ogudaktiga stupar för olyckan.
17. Bli inte skadeglad när din fiende faller och låt inte ditt hjärta glädjas när han snubblar, Job 31:29.
18. så att **HERREN** ser på det med missnöje och vänder sin vrede ifrån honom.
19. Förarga dig inte över de onda och avundas inte de ogudaktiga.
20. För det finns ingen framtid* för den som är ond, de ogudaktigas lycka

ska släckas.

Job 18:5. *KJV: lön.

21. Min son, frukta HERREN och kungen *och* beblanda dig inte med de upproriska.

1 Petr. 2:17.

22. För deras fördärv ska komma plötsligt och vem vet, när bådas* förödelse kommer?

*Dvs. de som inte fruktar HERREN och de som är upproriska

23. Detta kommer också *från* de visa. Att vara partisk när man dömer är inte gott.

24. Den som säger till den ogudaktige: Du är rättfärdig, honom ska folket förbanna, och folkslagen fördöma.

25. Men de som tillrättavisar *honom* ska det gå väl och en rik välsignelse ska komma över dem.

26. Ett rätt svar är en kyss på läpparna.

27. Gör klart ditt arbete där ute och få allting färdigt åt dig på åkern. Bygg sedan ditt hus.

28. Vittna inte mot din nästa utan skäl och bedra *inte* med dina läppar.

Ords. 14:5.

29. Säg inte: Jag ska göra mot honom som han har gjort mot mig, jag ska ge var och en vad han förtjänat.

Ords. 20:22. Matt. 5:44.

30. Jag gick förbi den lates åker och förbi vingården till mannen utan förstånd.

31. Och se, den var övervuxen med törnen och nässlor och muren hade rasat.

32. Då såg jag *och* jag betraktade *det* noga *och* drog lärdom av *vad* jag såg.

33. Sov lite till, slumra lite till, ligg lite till med armarna i kors,

Ords. 6:9 f.

34. så ska fattigdomen komma *som* en resande, och ditt armod som en väpnad man.

25 Kapitlet

Andra samlingen av Salomos Ordspråk.

Dessa är också ordspråk av Salomo, som Juda kung Hiskias män, skrev av.

2. *Det är* Guds ära att dölja en sak, och kungars ära att utforska den.

3. Himlens höjd och jordens djup och kungars hjärtan *är* outrannsackliga.

4. Ta bort slagget ifrån silvret, så blir det en klenod.

5. Ta bort de onda *från* kungens hov, så blir hans tron befäst i rättfärdighet.

Ords. 16:12. 20:8, 28.

6. Förhäv dig inte inför kungen och ställ dig inte på de storas plats.

7. För *det är* bättre att det blir sagt till dig: Kom upp hit, än att du skulle flyttas ner för någon förnämare, som dina ögon har sett.

8. Var inte för snabb att starta en strid, för vad *ska du* göra om din motpart får dig att skämmas?

9. Lägg fram din egen sak mot din nästa och avslöja inte någon annans hemlighet.

Ords. 11:13, 20:19.

10. Annars kan den som hör *dig* skämma ut dig och *du* blir aldrig av med ditt dåliga rykte.

11. Ett ord som talas i rätt tid *är som* guldäpplen på ett silverfat.

Ords. 15:23.

12. *Som* ett örhänge av guld är för ett gyllene smycke, *är* en vis förmanare för ett lyssnande öra.

Ords. 1:9, 9:8-9.

13. Som svalkande snö i skördetiden är en pålitlig budbärare för den som sänt honom, för han förnyar sin herres krafter.

14. *Likt* moln och vind utan regn är den som skryter med gåvor han inte ger.

Jud. v. 12.

15. Med tålmod blir en härskare övertalad och en mild tunga kan krossa ben. Ords. 15:1. Pred. 10:4.

16. Har du hittat honung? Ät lagom så att du inte blir övermätt och spy.

17. Sätt inte din fot i din väns hus för ofta, så att han tröttnar på dig och börjar avsky* dig. *KJV: hata.

18. Den som vittnar falskt mot sin nästa, är som en hammare, ett svärd och en vass pil. Ps. 57:5, 59:8, 120:4.

19. Förtroendet för en svekfull man i tider av nöd är som en rutten tand och en stukad fot.

20. Likt den som tar av kläderna i kallt väder eller håller vinäger på salpeter* är den som sjunger sånger för ett sorgset hjärta.

*Vinäger är en syra och om den hålls på salpeter så kommer den att irritera den och får den att reagera med ett fräsande ljud.

21. Om din fiende är hungrig, ge honom att äta, och om han är törstig, ge honom att dricka. Rom. 12:20.

22. Då samlar du glödande kol på hans huvud och HERREN ska belöna dig.

23. Liksom nordanvinden driver bort regnet driver en arg uppsyn bort en skvallrande tunga.

24. Det är bättre att bo i en vrå på taket än i ett stort hus med en grälsjuk kvinna. Ords. 21:9, 19.

25. Som kallt vatten är för en törstig själ, är goda nyheter från ett fjärran land.

26. Som en grumlad källa och en förorenad brunn är en rättfärdig som ger efter för den ogudaktige.

27. Det är inte bra att äta för mycket honung, inte heller är det hedervärt att söka sin egen ära.*

*Alt. övers. inte heller är det ärorikt at söka sin egen ära.

28. En man som inte kan behärska sig*, är som en nerbruten stad utan murar. *KXII: hålla sin ande.

26 Kapitlet

Lika opassande som snö om sommaren och regn under skörde-tiden, är heder till en dåre.

2. Som sparven far iväg och som svalan flyger bort, så far en grundlös förbannelse förbi.

3. En piska för hästen, ett betsel för åsnan, och ett ris på ryggen för dåren. Ps. 32:9. Ords. 10:13.

4. Svara inte en dåre efter hans dårskap, så att du själv inte blir likadan.

5. Svara dåren efter hans dårskap så att han inte tycker sig själv vara vis.

6. Den som skickar ett bud med en dåre hugger av sig fötterna och får dricka våld*. Ords. 25:13. *KJV: skada.

7. Kraftlösa* är den lames ben, så även ordspråk i dårars mun. *KJV: den lames ben är inte lika.

8. Som att binda fast stenen vid slungan*, så är han som ger ära åt en dåre. *Annan möjlig översättning: Att ge ära åt en dåre är som att kasta ädelsten på ett stenröse.

9. Som en törntaggar går in i den drucknes hand, så är ett ordspråk i dårars mun.

10. Den store Gudén som format allting vedergäller både dåren och överträdaren.

11. Likt en hund som återvänder till sina spyor upprepar dåren sin dårskap. 2 Petr. 2:22

12. Ser du en man som är vis i sina egna ögon, då är det mer hopp om en dåre än om honom. Ords. 3:7, 29:20.

13. Den late säger: Det är ett lejon på vägen, ett lejon är ute på gatorna. Ords. 22:13.

14. *Liksom* en dörr vänder sig på sina gångjärn, så *vänder sig* den late i sängen.

15. Den late sticker sin hand i fatet* men orkar inte föra den åter till munnen. Ords. 19:24.

*KJV och KXII: *Den late gömmer sin hand i barmen.*

16. Den late tycker sig vara visare än sju som kan ge kloka svar.

17. *Likt* en som griper tag i örönen på en hund, är den som i förbifarten lägger sig i *andras* gräl.

18. Som en galning som skjuter brandfacklor, pilar och död,

19. är den *som* bedrar sin nästa och *sedan* säger: Jag skämtade bara.

20. När veden tar slut slocknar elden, och utan baktalare slutar grälet. Ords. 22:10.

21. *Som* kol *är* för glöd och ved för eld, så *är* en grälsjuk man för att kiv ska flamma upp.

22. Skvallrarens ord är som sår som tränger ner i människans inre. Ords. 18:8.

23. Som silverbeläggning på en lerkruka är kärleksglödande läppar med ett ondskefullt hjärta.

24. Den som hatar hycklar med sitt tal, och i sitt inre bär han på svek.

25. Även om han talar vackert, så tro honom inte, för sjufaldig vidriighet *finns* i hans hjärta.

26. Han döljer sitt hat med list, *men* hans ondska ska bli uppenbar inför *hela* församlingen.

27. Den som gräver en grop ska falla själv däri, den som vältrar upp en sten, ska få den över sig. Ps. 7:16.

Ps. 9:16. Pred. 10:8.

28. En lögnaktig tunga hatar *dem som* drabbas av den, och en smickrande mun vållar fördärv.

27 Kapitel

Beröm dig inte av morgondagen, för du vet inte vad den för med sig.

Ps. 75:5-7. Jak. 4:13-14.

2. Låt en annan berömma dig och inte din egen mun, en främmande och inte dina egna läppar. Jer. 9:23.

3. En sten *är* tung och sand en börda, men en dåres vrede *är* tyngre än båda.

4. Vreden är grym och raseriet en störtflod, men vem kan bestå mot avundsjuka*? *Alt. övers. svartsjuka.

5. Öppen tillrättavisning *är* bättre än hemlig kärlek.

6. Trofasta *är* slagen av en vän, men en fiendes kyssar *är* bedrägliga. Ps. 141:5.

7. Den mätte* avskyr** honungskakorna, men för den hungriga är allt bittert sött. *KJV: mätte själen. **Alt. övers. trampar på.

8. Som en fågel som flyr från sitt bo, *är* den som flyr från sitt hem.

9. Salvor och parfymers gläder hjärtat, så också ömheten från en väns uppriktiga råd.

10. Överge inte din vän eller din fars vän, gå inte heller till din släktings hem när du råkar i nöd. För en granne *som är* nära *är* bättre än en bror långt borta.

11. Var vis, min son, så gläder du mitt hjärta och jag kan svara den som klandrar mig. Ords. 10:1, 23:15, 29:3.

12. Den vise förutser faran *och* tar skydd, *men* de okunniga går *bara* vidare *och* straffas. Ords. 22:3.

13. Ta kläderna från den som gått i borgen för en främling, kräv pant av honom för en främmande kvinna. Ords. 20:16. 22:26.

14. Den som tidigt på morgonen välsignar sin nästa med hög röst,

honom kommer det tillräknas som en förbannelse.

15. Likt ett ständigt takdropp en regnig dag, är en grälsjuk kvinna.

Ords. 19:13.

16. Att hejda* henne är som att försöka stoppa* vinden eller som att *gripa* olja med sin högra hand.

17. *Som* järn* skärper järn*, skärper den ena människan den andra.

*KXII: *en kniv.*

18. Den som tar hand om sitt fikonsträd, får äta dess frukt och den som tar hand om sin herre blir ärad.

19. Som vattnet* *speglar* ansiktet, speglar en människas hjärta den andras.* *

*KXII: *skuggan.*

***Hebreiskan är svårtolkad. Alt. övers. som vattnet speglar ansiktet speglar en människans ansikte hennes hjärta för den andra. Eller att: som en människa betar sig (speglar sig) mot den andra, så blir den människan bemött.*

20. Dödsriket och avgrunden får aldrig nog, inte heller människors ögon.

Ords. 30:16. Hab. 2:5.

21. Silvret *prövas* i degeln och guldet i ugnen, och människan genom sitt rykte.

22. Även om du krossade dåren bland grynen i morteln, *så* går *ändå* inte hans dårskap ur honom.

23. Håll noggrant reda på hur dina får har det, *och* ta väl hand om dina hjordar.

24. För rikedomar *varar* inte för evigt, *består* ens en krona från generation till generation?

25. När gräset är bärgat och nytt gräs växer fram och bergens örter är ihopsamlade,

26. *då* har du lamm så att du får kläder, *och* getter *som* betalning av åkermarken.

27. *Du får då också* tillräckligt med getmjölk *inte bara* till föda åt dig och

din familj, utan också *till* livsuppehälle för dina tjänarinnor.

28 Kapitellet

De odudaktiga flyr fastän ingen jagar dem, men de rättfärdiga är frimodiga som ett lejon.

3 Mos. 26:36-37. Ords. 10:24.

2. Ett land i uppror *får* många herrar, men med en klok *och* förständig ledare råder varaktig ordning.*

Ords. 29:8. Jes. 24:5.

*KXII: *För landsens synders skull varda många förvandlingar i Förstadömen, men för deras skull, som förständiga och förnuftige äro, bliva de länge.*

3. En fattig herre, som förtrycker de arma är som ett störtregn, som fördärvar skörden.

4. De som överger lagen prisar de ogudaktiga, de som håller lagen kämpar mot dem.

5. Ona människor förstår inte vad som är rätt men de som söker efter HERREN förstår allt.

6. Bättre att vara fattig och leva* hederligt än *att* vara rik och leva ohederligt.* *

Ords. 19:1.

*Heb. Ordagrant: *vandrar*

**Heb. Ordagrant: *falsk, avogt, krokigt.*

7. En förständig son lyder lagen, den som umgås med frossare drar skam över sin far.

8. Den som förökar sin förmögenhet genom ocker och räntor samlar åt den som förbarmar sig över de fattiga.

Pred. 2:26.

9. Om någon inte vill lyssna* till lagen, är till och med hans bön avskyvärd.

Job 27:9. Ps. 18:42. 66:18. Joh. 9:31.

*KJV och ordagrant: *vänder bort sitt öra från att höra.*

10. Den som lockar de rättfärdiga in på en ond väg, ska själv falla i sin egen grop, men de hederliga ska få *det* goda som arv.

Ords. 26:27. Matt. 15:14.

11. En rik man tycker sig *vara* vis, men en fattig med insikt genomskådar honom.

12. När de rättfärdiga triumferar, är härligheten stor, men när de onda tar makten gömmer sig människor.

Ords. 11:10.

13. Den som döljer sina synder, går det inte väl, men den som erkänner och överger *dem ska* få barmhärtighet.

Ps. 32:3, 5. 1 Joh. 1:9

14. Salig är den som alltid fruktar *Gud*, den som förhärdar sitt hjärta faller i olycka.

15. Som ett rytande lejon och en rovlysten björn, är en ond härskare över ett fattigt folk.

16. En furste utan vett ökar förtrycket, *men* den som hatar orätt vinning får leva länge.

Ords. 29:4.

17. En mördare blir flyktning ända till sin grav, ingen får hjälpa en sådan.

1 Mos. 9:6. 2 Mos. 21:12. 5 Mos. 19:12.

18. Den som vandrar ärligt blir räddad, *men den* som är vrång på sina vägar kommer plötsligt att falla.

Ords. 12:13.

19. Den som brukar sin åker får bröd så det räcker, den som jagar efter tomhet får fattigdom så det räcker.

Ords. 12:11, 20:4.

20. En pålitlig man blir mycket välsignad, den som har bråttom att bli rik blir inte ostraffad.

Ords. 20:21.

1 Tim. 6:6, 9.

21. Det är inte rätt att vara partisk, ja, till och med för en bit bröd blir *en sådan* man en överträdare.*

Ords. 18:5. 24:23. Hes. 13:19.

**Allt. övers. ändå gör många orätt för en bit bröd.*

22. Den avundsjuke jagar efter rikedomar, och tänker inte på att nöd ska komma över honom.

23. Den som tillrättavisar en män-

niska, får till sist mer välvilja än den som smickrar.

Ords. 9:8-9, 27:5-6.

24. Den som plundrar sin far eller mor och säger: Det är ingen synd, han är kompanjon till en fördärvare.

Ords. 19:26.

25. Den som har ett stolt hjärta skapar gräl, men den som förtröstar på HERREN blir rikligen mättad*.

Ords. 13:10. **KXII. fet.*

26. Den som förlitar på sig själv* är en dåre, men den som vandrar i vishet ska bli räddad.

Ords. 3:5, 7. 1 Kor. 3:19.

**Ordagrant: förlitar sig på sitt hjärta.*

27. Den som ger åt den fattige ska ingenting sakna, men den som blundar kommer att förbannas av många.

5 Mos. 15:11. Ords. 19:17.

28. När de ogudaktiga tar makten gömmer sig människor, men när de förgås blir de rättfärdiga många.

Job 24:4. Ords. 29:2.

29 Kapitlet

Den som efter mycket tillrättavising *likväl förblir* hårdnackad, ska plötsligt ohjälpligt krossas.

2. När de rättfärdiga har makten gläder sig folket, när de ogudaktiga regerar sörjer folket.

Ords. 11:10.

Ords.28:12, 28.

3. Den som älskar vishet gläder sin far, men den som umgås med horor slösar bort vad *han* äger.

Ords. 10:1, 15:20, 27:11. Luk. 15:13, 30.

4. Genom rättvisa bygger kungen upp landet, men den som tar emot mutor ruinerar det.

Ords. 28:16.

5. Den man som smickrar sin nästa, breder ut ett nät för hans fötter.

6. En ond människa snärjs *av* sin synd, men den rättfärdige kan sjunga och glädja sig.

7. Den rättfärdige känner den fattiges

sak, *men* den ogudaktige bryr sig inte om att känna till *något om det*.

8. Hånarna uppviglar staden, de visa stillar vreden. Ords. 28:2. Pred. 9:18.

9. Om en vis ska gå till rätta med en dåre, vare sig han är arg eller glad *blir det* ingen ro.

10. De blodtörstiga hatar den hederlige, *men** de rättfärdiga har omsorg för hans liv. **Hebr. är tvetydig och kan också översättas: och strävar efter den rättfärdiges liv.*

11. En dåre låter alla sina känslor komma fram, *men* en vis behärskar sig. Ords. 14:33, 15:2, 17:27.

12. Om en furste lyssnar till lögner *blir* alla hans tjänare ogudaktiga.

13. Den fattige och förtryckaren lever jämte varandra, HERREN ger ljus åt bådas ögon. Ords. 22:2.

14. En kung som dömer de fattiga rättvist, hans tron ska bestå för evigt. Ords. 16:12, 20:28.

15. Tuktans ris och tillrättavising ger visdom, *men* ett ouppfostrat barn skämmer ut sin mor. Ords. 13:24. Ords. 22:15, 23:13-14.

16. När de ogudaktiga blir fler frodas synden, *men* de rättfärdiga ska se deras fall. Ps. 58:11. 91:8

17. Fostra din son så ska han ge dig ro, ja, han kommer ge ljuvlig förnöjsamhet åt din själ.

18. Utan profetia* går folket vilse** *men* lycklig är den som tar vara på Guds undervisning. **Alt. övers. uppenbarelse. **Alt. övers: blir folket naken eller: blir folket förvildat.*

19. En tjänare kan inte tillrättavisas med bara ord, för även om han förstår, lyder han inte.

20. Ser du en man som är snabb att ta till orda? Det är mer hopp om en dåre än om honom. Ords. 26:12. Jak. 1:19.

21. Om man skämmer bort sin tjänare

från hans ungdom, kommer denne till sist att vilja vara herre*.

**KJV: hans son. Alt. övers. hans efterträdare.*

22. En argsint man vållar strid, och en hetlevrad man begår många överträdelser. Ords. 15:18, 27:4. Jak. 1:20.

23. En människas stolthet ska leda henne till förödmjukelse, *men* ära ska upprätthålla den ödmjukes ande.

Job 22:29. Ords. 18:12. Luk. 14:11. 1 Petr. 5:5-6.

24. Den som delar byte med tjuvar hatar sitt eget liv, han ställs under eden *men* vittnar inte. 3 Mos. 5:1. Ps. 50:18.

25. Människofruktan blir en snara, *men* den som förtröstar på HERREN är trygg. Matt. 10:28.

26. Många söker en furstes välvilja, *men av* HERREN får *var och en* sin dom.

27. En orättfärdig man är avskyvärd för de rättfärdiga, och *den som* lever rätt är avskyvärd för de ogudaktiga.

Ps. 15:4. 1 Petr. 4:4.

30 Kapitlet

Agurs ord.

Detta är Agurs, Jakes sons ord och utsaga.* Så talade den mannen till Itiel, ja till Itiel och Ukai.

**KJV: profetiska ord.*

2. Sannerligen är jag oförnuftigare än *någon* annan och saknar mänskligt förnuft.

3. Jag har varken lärt mig vishet eller kunskap om det heliga.

4. Vem har stigit upp till himlen och kommit ner? Vem fattar vinden i sina händer? Vem binder vattnet i ett kläde? Vem har fastställt alla jordens gränser? Vad heter han och vad heter hans son? Vet du det?

Jes. 40:12. Job 38:4.

5. Allt Guds ord *är* rent och han *är* en sköld för dem som förtröstar på honom.*

Ps. 12:7, 18:31, 91:4.

*Alt. övers. som tar sin tillflykt till honom.

6. Lägg ingenting till hans ord, för att han inte ska behöva tillrättvisa dig för lögn.

7. Två *saker* ber jag dig om, neka mig *dem* inte förrän jag dör:

8. Låt falskhet och lögn vara fjärran ifrån mig och ge mig varken fattigdom eller rikedom, utan ge mig bara det jag behöver.

9. Annars kan jag bli så mätt att jag förnekar *dig* och säger: Vem *är* HERREN? Eller så fattig att jag stjälar och *på så sätt vanärrar* min Guds namn.

5 Mos. 8:12-14, 32:15.

10. Anklaga inte tjänaren inför hans herre, så att han inte förbannar dig och du står där med skuld.

11. *Det finns* ett släkte *som* förbannar sin far och inte välsignar sin mor.

12. Ett släkte *som är* rent i sina egna ögon, trots att de inte tvättat bort sin orenhet.

13. Ett släkte som har stolta ögon och högmodiga blickar.

14. Ett släkte vars tänder *är som* svärd, vars käftar *är som* knivar som förtär de fattiga i landet och de behövande *bland* människorna.

Ords. 12:18.

15. Blodigeln har två döttrar: Ge, *och* ge. Det finns tre *ting som* aldrig får nog, *ja* fyra saker som aldrig säger: *Det räcker*.

16. Dödsriket, det ofruktsamma moderlivet, jorden *som* aldrig blir mätt på vatten och elden *som* aldrig säger: Nog!

17. Det öga som hånar fadern och vägrar lyda modern, ska korparna vid

bäcken hacka ut och de unga örnnarna äta upp.

18. Det finns tre *ting som* är mig alltför underbara, ja fyra *ting* som jag inte kan förstå:

19. Örnens väg på himlen, ormens väg på hälleberget, skeppets väg mitt i havet och mannens väg hos en jungfru.

20. Äktenskapsbryterskan betar sig så här: hon äter och torkar sig om munnen och säger: Jag har inte gjort något fel.

21. De finns tre *ting* som får jorden att oro sig, fyra *ting* den inte kan uthärda:

22. När en tjänare blir kung, och när en dåre blir *alltför* mätt.

Ords. 17:16.

Ords. 19:10. Pred. 10:5-7.

23. När en avskyvård kvinna blir gift och när en tjänstekvinna tränger undan sin husmor.

24. Det finns fyra *ting vilka är* små på jorden, men ändå *är* de klokare än de vise:

25. Myrorna *är* inget starkt släkte, ändå bereder de om sommaren sin föda.

26. Klippgrävlingarna *är också* ett svagt släkte, ändå bygger de sitt bo i bergsklippor.

27. Gräshopporna har ingen kung, ändå drar de alla ut i svärmar.

28. Spindeln virkar med sina händer och finns i kungapalats.*

*Heb. är tvetydig. Alt. övers. geckoödlorna kan fångas med bara händerna, ändå finns de i kungars palats.

29. Det finns tre *saker* som skrider ståtligt fram, ja fyra som har en praktfull gång:

30. Lejonet *det* mäktigaste bland djuren, som inte viker undan för någon.

31. En vinthund*, en bock och en kung mot vilken ingen kan stå emot.

**Hebr. är svårtydd. Ordagrant: en med omgjordade höfter.*

32. Om du varit dåraktig och upphöjt dig själv* eller om du har tänkt onda tankar, *så lägg* handen för munnen.

**KXII: haft ont för händer.*

33. För som smör pressas ur mjölk och blod pressas ur näsan, så pressas bråk ur vrede.

31 Kapitlet

Lemuels ord. Den flitiga hustrun.

Ord av kung Lemuel, det budskap* som hans mor förmanade** honom med:

**KJV: profetia. **KJV: lärde.*

2. Vad ska jag säga dig, min son, du min livmoders son, mina löftens son?

3. Ge inte din kraft åt kvinnor, hänge* dig inte heller åt det som fördärvar kungar.

*5 Mos. 17:17. *KJV: dina vägar.*

4. Det anstår inte kungar, Lemuel, det anstår inte kungar att dricka vin, inte för furstar att längta efter starka drycker.

Pred. 10:16-17.

5. så att de dricker och glömmen lagen och vränger rätten för någon av de nödställda.

Jes. 5:22-23. 28:7.

6. Ge starka drycker till dem som är döende, och vin till bedrövade själar.

7. Låt dem dricka och glömma sin fattigdom och sluta tänka på sitt elände.

8. Tala för den stumme och värna för alla, som är övergivna.

Ords. 24:11.

Job 29:12-13.

9. Öppna din mun, döm rättfärdigt och skaffa rätt åt de fattiga och behövande.

10. Vem kan finna en ärbar* hustru? För hon är långt mera värd än rubiner.

Ords. 18:22. 19:14.

**Alt. övers. anständig, ädel, modig, flitig.*

11. Hennes man kan lita helt på henne* och han kommer inte att sakna någonting.

Ords. 12:4. 14:1.

**Ordagrant: hennes mans hjärta kan lita på henne.*

12. Hon gör honom gott, aldrig något ont, i alla sina livsdagar.

13. Hon skaffar ull och lin och arbetar villigt med sina händer.

14. Likt handelsfartygen hämtar hon hem mat från avlägsna platser.

15. Medan det fortfarande är mörkt går hon upp och ger sin familj mat och sina tjänarinnor deras portion.

16. Hon ser ut en åker och köper den, och planterar en vingård för det hon själv har tjänat.

17. Hon kavlar ivrigt upp sina ärmar* och går till verket med starka armar.

**Ordagrant: omgjordar sina höfter med kraft.*

18. Hon märker att hennes arbete går bra, hennes lampa släcks inte om natten.

19. Med sina händer griper hon tag i spinnrocken och med sina fingrar spinner hon sländan.

20. För den fattige öppnar hon sin hand, ja hon räcker ut sina händer till den behövande.

21. Hon oroar sig inte för familjen när snön kommer, för alla i hemmet har dubbla* kläder.

**Hebr. shaw-nee kan betyda, dubbla, men också scharlakansröd vilket är KJV:s översättning.*

22. Hon gör täcken åt sig, och hennes kläder är av finaste linne och purpurrött ylle.

23. Hennes man är känd i stadens portar* där han sitter bredvid landets äldste.

**Det var där som de äldste höll rådsmöte.*

24. Hon gör fina linneskjortor som hon säljer, affärsmännen förser hon med bälten.

25. Kraft och värdighet är hennes kläd-
nad och hon ser leende framtiden an.

26. Hon talar med vishet och vänliga förmaningar är på hennes tunga.

27. Hon vakar noga över hur det står till i sitt hus och äter inte lättjans bröd.

28. Hennes barn står upp och prisar henne lycklig, samt hennes man, *och* han lovordar henne.

29. Många ärbara kvinnor finns, men

du överträffar dem alla!

30. Charm *är* bedrägligt och skönhet förgängligt, *men* en kvinna *som* fruktar HERREN ska prisas.

31. Ge henne lön för allt hon gjort och låt hennes gärningar prisa henne i portarna.